

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри
_____ С.І. Сидоренко
« _____ » _____ 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР

ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ
(ПЕРЕКЛАД ВКЛЮЧНО), ПЕРША – АНГЛІЙСЬКА»

Тема: *ВІДТВОРЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ СОМЕЛЬЄ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ (НА
МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Б'ЯНКИ БОСКЕР «СХИБЛЕНІ НА ВИНІ. МАНДРІВКА У
ВИШУКАНИЙ СВІТ СОМЕЛЬЄ»)*

Виконавець: студентка групи ФЛ-201«М» ПОЛЩУК НАТАЛІЯ
ОЛЕКСАНДРІВНА

Керівник: канд. філол. наук, доцент ГОЛОВНЯ АЛЛА ВАСИЛІВНА

Нормоконтролер: _____ (Кондратенко Юлія Вікторівна)

Київ 2021

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Термін як об’єкт лінгвістичного дослідження	8
1.1. Поняття та властивості термінів.....	8
1.2. Способи перекладу термінів.....	17
1.3. Переклад термінів у художньому тексті.....	24
Розділ 2. Методологія дослідження терміну у перекладі	31
2.1. Методи дослідження та обґрунтування вибору матеріалів роботи.....	31
2.2. Методика аналізу терміну у творах художньої літератури.....	33
Розділ 3. Особливості перекладу термінів сомельє на матеріалі роману Б’янкі Боскер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє»	36
3.1 Класифікація термінів сомельє.....	36
3.2. Способи перекладу термінів сомельє.....	48
Висновки	77
Список використаних джерел	81
Додатки	91
Додаток А.....	92
Додаток Б.....	105
Додаток В.....	106
Додаток Г.....	107
Додаток Д.....	108
Додаток Е.....	109

ВСТУП

Терміни є про шарком лексики, який постійно зазнає змін, адже склад термінології змінюється, через зміну значення термінів та додавання нових, що становить проблему для перекладу. Розвиток науки й техніки призвів до різкого збільшення кількості термінів, тому, хоч терміни й потребують регулярних однозначних еквівалентів, неологізми складають більшу частину цього розділу лексики.

Загалом, терміни не відносяться до числа одиниць, що ускладнюють роботу перекладача через те, що вони є однозначними та не мають синонімів, та конотативних значень. Але, термін є однозначним і позбавленим синонімів тільки в науковому стилі мови, при перекладі терміну в художньому тексті вимоги дещо відрізняються. Переклад термінології викликає труднощі, тому що терміни властиві науковій і технічній мовам, у художньому тексті мають інші функції. У науковому тексті термін відіграє називну роль, а в художньому творі, він має ще й стилістичну функцію. Терміни в художньому тексті виступають насамперед стилістичними засобами, тобто виконують різноманітні художні функції, передбачені автором твору, хоча й не втрачають при цьому своєї номінативної ролі. Цим пояснюються і відмінності при перекладі таких термінів, коли іноді перекладач вимушений відступати від головного правила – перекладати термін терміном, й вдаватися до різного роду перекладацьких трансформацій.

Основним принципом перекладу термінів є еквівалентний переклад, але у художньому тексті важливо зрозуміти, що знають і почувають герої. Тому іноді еквівалентів може бути декілька, якщо вони не порушують логічності сприйняття. Термін у художній літературі – в основному елемент стилю, основа створення художнього образу. Проте, термін у тексті не можна вилучити або замінити, адже навіть близький за значенням синонім, що не є терміном або ж належить до терміносистеми іншої науки або сфери життя, може порушити всю цілісність сприйняття твору.

У художньому творі можливе вживання спеціальних текстів, насичених термінами, які виконують вже не тільки стилістичну функцію. Часто при перекладі термінів не можливо використовувати синоніми або повністю замінювати терміни. Якщо у тексті наявні терміни, це означає, що його можна віднести до текстів певної професійної або науковій сфери. Заміна таких термінів або їх пропущення може змінити текст і порушити логічність сприйняття твору. Крім того використовуючи терміни, автор створює відповідну атмосферу у своєму творі, описує термінами інтереси героїв, тому їх опущення перекладачем може зіпсувати цілісне сприйняття твору читачами мови перекладу.

Загалом терміни є особливими лексичними одиницями, які задля виконання своїх функцій, повинні мати низку властивостей і відповідати певним вимогам. До основних вимог відносяться: системність, незалежність від контексту, точність та стилістична нейтральність, а самі вимоги можна поділити на семантичні, прагматичні та вимоги до форми, крім того виділяють і інші вимоги: однозначна відповідність терміна поняттю, відповідність лексичного значення терміна позначеному ним поняттю, системність, раціональна стислість, дериваційна здатність і мовна правильність. З точки зору перекладу, терміни є важливим пластом лексики для перекладу текстів різної тематики, і хоча вони через свою однозначність не становлять значної складності для перекладача, все-таки є деякі особливості їх перекладу. Під час перекладу термінів необхідно використовувати перекладацькі прийоми, до основних відносяться калькування, транскодування, описовий переклад, а у випадках, коли всі інші способи є не доцільними, використовується конкретизація та генералізація. Можливі варіанти використання кількох прийомів одночасно. У процесі перекладу термінів необхідно опиратися на контекст та враховувати особливості спеціалізації.

Проблема перекладу нових термінів є досить актуальною. В межах однієї країни поява нових термінів не створює особливої проблеми, так як вони найчастіше творяться за правилами певної мови, і тому їх внутрішня структура, і значення зазвичай зрозумілі спеціалістам. З зарубіжними джерелами потрібно забезпечувати їх переклад і переклад термінів повинен бути досить точним, і кожному терміну має

відповідати певний еквівалент. У спеціальній літературі терміни несуть основне семантичне навантаження і займають головне місце. Терміни закріплюють за поняттям назву, уточнюють його, і відділяють його від суміжних понять. Дослідженням терміну та способів його перекладу займалися такі вчені, як А.Федоров, А.Реформатский, В. Виноградов, В. Комісаров, Н. Котелова, В. Табанакова, І. Квитко, В. Лейчик, Б. Головін, А. Алексєєва, В. Даль, Ф. Циткіна, С. В. Гриньов, С. Влахов та С. Флорин.

Актуальність дослідження зумовлена потребою детального розгляду поняття терміну та способів перекладу термінів та необхідністю аналізу термінів сомельє у межах художнього тексту з метою з'ясування способів його перекладу українською мовою.

Мета виконання дипломної роботи полягає у виявленні та перекладацькому аналізі особливостей відтворення термінів сомельє у художньому тексті Б'янки Боскер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє».

Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі **завдання**:

1. Дати визначення поняття термін та вивчити властивості термінів та вимоги до них.
2. Проаналізувати шляхи відтворення термінів з погляду перекладу.
3. Визначити особливості функціонування термінів у художньому тексті.
4. Визначити методи дослідження та обґрунтувати вибір матеріалів роботи.
5. З'ясувати методику аналізу терміну у творах художньої літератури, визначити етапи дослідження терміну та методи, які використані на кожному із них.
6. Класифікувати терміни сомельє на матеріалі дослідження для їх подальшого аналізу.
7. Проаналізувати способи перекладу термінів сомельє у художньому тексті на матеріалі дослідження.

Об'єктом дослідження є терміни сомельє, вилучені методом наскрізної вибірки з англomовного роману Б'янки Боскер та їх відповідники українською мовою.

Предметом дослідження виступають особливості відтворення термінів сомельє англomовного художнього твору українською мовою.

Методами дослідження виступають метод спостереження, дедуктивний метод, індуктивний метод, метод суцільної вибірки, описовий метод, системний метод, компонентний метод, зіставний метод, типологічний метод, а також класифікаційний і типологічний аналіз, аналіз дефініцій, словотвірний аналіз, етимологічний аналіз, кількісний аналіз, порівняльно-перекладознавчий аналіз.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у подальшому вивченні терміну та створенні класифікації термінів сомельє на матеріалі роману Б'янки Боскер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» та у розробці аналізу способів перекладу термінів сомельє на матеріалі дослідження.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання даних матеріалів під час лекцій та практичних занять, а також при написанні навчальних посібників, підручників та наукових робіт і також у можливості поглибленого вивчення терміну у перекладі.

Апробація отриманих результатів: результати досліджень, що включені до дипломної роботи було оприлюднено на міжнародній науково-практичній конференції «Рівень ефективності та необхідності впливу філологічних наук на розвиток мови та літератури», на міжнародній науково-практичній конференції «Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів» та міжнародній науково-практичній конференції «Дослідження різних напрямів розвитку філологічних наук».

Публікації: результати дослідження було опубліковано у збірнику міжнародної науково-практичної конференції «Рівень ефективності та необхідності впливу філологічних наук на розвиток мови та літератури», у збірнику міжнародної науково-практичної конференції «Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів» та у збірнику міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження різних напрямів розвитку філологічних наук».

Поліщук Н.О. Термін, як об'єкт лінгвістичного дослідження. *Рівень ефективності та необхідність впливу філологічних наук на розвиток мови та*

літератури: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 7–8 травня 2021 р.), Львів, 2021.

Поліщук Н.О. Переклад термінів у художньому тексті. *Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів:* матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 12-13 листопада 2021 р.), Львів, 2021.

Поліщук Н.О. Особливості перекладу термінів. *Дослідження різних напрямів розвитку філологічних наук:* матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 26-27 листопада 2021р.), Одеса, 2021.

РОЗДІЛ 1

ТЕРМІН ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Поняття та властивості термінів

Терміни постійно зазнають змін, адже сама термінологія змінюється, через зміну значення термінів та додавання нових, що становить проблему для перекладу. Терміни – є нестабільним пластом словникового складу мови, адже склад термінології змінюється на постійній основі, тому що змінюються значення слів. Розвиток науки й техніки призвів до різкого збільшення кількості термінів, тому, хоч терміни й потребують регулярних однозначних еквівалентів, неологізми складають більшу частину цього розділу лексики. Проблема перекладу нових термінів є досить актуальною. В межах однієї країни поява нових термінів не створює особливої проблеми, так як вони найчастіше творяться за правилами певної мови, і тому їх внутрішня структура, і значення зазвичай зрозумілі спеціалістам. З зарубіжними джерелами потрібно забезпечувати їх переклад і переклад термінів повинен бути досить точним, і кожному терміну має відповідати певний еквівалент. У спеціальній літературі терміни несуть основне семантичне навантаження і займають головне місце. Терміни закріплюють за поняттям назву, уточнюють його, і відділяють його від суміжних понять [38, с.6].

Слово «термінознавство» утворилось ще в середніх роках двадцятого століття і хоч наразі словники не зазначають цього слова, а вживають інше означення – термінологія, вона означає науку про терміни. В свою чергу, термінологія означає розділ мовознавства який вивчає терміни і є організованою системою спеціальних назв, а терміносистемами називаються галузеві терміни (терміни у конкретній галузі) [3, с. 14]. Логічні та мовні зв'язки складають системність термінології, де перші означають, що між термінами існують логічні зв'язки і тому мають назву поняття, а мовні, означають що терміни є одиницями мови і їм властиві синонімічність, антонімічність [89].

Термінологія уміщує в собі концентровану та точну інформацію, використовуючи яку, можна поширювати і передавати знання [24, с. 24]. Основними об'єктами термінології є терміни. Загалом терміни мають різне інформаційне наповнення. Терміни можуть позначати просте поняття, або мати більше інформаційне наповнення. Отже, терміни є лексичними одиницями, які вживають в різних галузях науки для точного означення знань [73, с.120].

Термінологія є неоднозначною, особливого значення набуває створення однозначних термінів, так як відбувається розповсюдження знань у всіх галузях. Розповсюдження знань неможливе без перекладу, яке надає термінам особливої ролі. Основною працею для термінологічної роботи є опис термінів, а основою термінологічної роботи є впорядкування термінів [75, с.12]. Хоч термінологія не дає змогу передавати знання у повній мірі, адже знання є культурно зумовленим, вона є дуже важливою для роботи з іноземними текстами, так як за допомогою термінів, які є усталеними одиницями мови, людина розширює своє бачення світу.

Т.Р. Кияк у своїй роботі «Теорія і практика перекладу», вказує що основою термінології є процес утворення нових понять, крім того він вказує, що термінознавство може слугувати частиною прикладного мовознавства [30, с. 15].

Порівняльне мовознавство вивчає способи перекладу термінів, крім того це питання досліджували у своїх працях, такі видатні науковці, як О.О. Реформатський, В.М. Комісаров, Я.І. Рецкер [37; 55; 56]. Проте вперше термінологією почали займатися Ойген Вюстер та Дмитра Семенович Лотте [46]

В наш час у термінознавстві почали з'являтися і самостійні напрямки дослідження, до прикладу теоретичне термінознавство(вивчення закономірностей вживання спеціалізованої лексики), далі прикладне термінознавство, яке редагує терміни та мовознавство, загальне термінознавство, яке досліджує процеси у спеціалізованій лексиці та галузеве мовознавство, яке вивчає поняття окремих мов [21; 22]. Зараз створюються нові напрями термінології, до прикладу гносеологічне термінознавство, яке досліджує значення термінів у науковому пізнанні.

Ще одним розділом термінознавства є термінознавча теорія тексту, її завдання полягає у вивченні типології текстів, у яких наявні терміни та у термінологічному

текстовому аналізі. Загалом через свою складну структуру, термін, можна назвати єдиною самостійною одиницею найменування. Відповідно до В.М. Овчаренка, термін є одиниця конкретної природної або штучної мови, що в результаті отримує спеціальне термінологічне значення, яке виражається в словесній формі і точно відображає ознаки поняття відповідно до рівня науки [48, с. 41–42].

Наука виділяє велику кількість визначень терміна, щоб підкреслити саму ознаку цього поняття. Загалом термін – означає слово або словосполучення, яке відноситься до чітко окресленого поняття з галузі науки, техніки, художнього мистецтва, суспільного життя, політичного життя і вступає в відношення, які ще називають системними відношеннями з іншими подібними одиницями мови, утворюючи разом із ними особливу систему – термінологію [91,с.8]. Виділяють наступні ознаки терміна: має фіксоване словникове визначення різних понять; є однозначним у межах термінологічної системи та має тенденцію до однозначності; він є точним, не залежним від контексту; стилістично нейтральний; системний; не має синонімів у межах однієї терміносистеми; короткий, невеликий у плані вираження, має змогу повно передавати поняття [100, с. 3-4].

До ще одної ознаки можна віднести і стандартність терміну, адже він повинен бути стандартним, і вживатися лише в одній формі не залежно від текстів [4, с. 24]. А загалом до функцій термінології відносять- позначення понять і відповідність потребам науковців, але тільки в тому випадку якщо вона є загальноприйнятною.

Існує також таке поняття, як кодифікація термінів, що означає їх систематизацію у словниках, яке допомагає правильно зрозуміти їх використання у мові. До словників термінів відносяться наступні: словники термінології, словники терміносистем, та перекладні словники, які є зараз найпопулярнішими, через різке зростання вживання термінів у текстах різної тематики. Існують різні види термінів, наприклад- загальнонаукові терміни, вони вживаються у всіх термінологіях (галузевих), крім того існують ще міжгалузеві терміни, які використовуються у споріднених галузях науки і вузькоспеціальні терміни, які відображають тільки специфіку відповідної галузі [97].

В основному, термін (латинською означає кордон) – це слово або словосполучення, що позначає поняття спеціальної галузі науки. За допомогою конкретної термінологічної системи або її ще називають термінології, термін входить в загальну лексичну систему мови [13, с. 61]. Під терміном ми розуміється слово або словосполучення, яке в основі має спеціальне значення, формує професійне поняття та вживається в комунікативному процесі суспільства. Загалом термін не просто пасивно означає поняття, але й впливає на нього, уточнює його, відокремлює від інших понять. Неправильне вживання термінів або їх непотрібне нагромадження не є науковим [93, с.2].

Відповідно до лінгвістики та перекладознавства, термін є однозначним, позбавленим конотативних значень. Загалом термін не означає заміну слова цільової мови, словом вихідної мови [24, с. 36]. За класифікацією А. Суперанської виділяють: терміни-слова; терміни-словосполучення; багатокомпонентні терміни [32, с. 77]. Працюючи з науковими текстами, найчастіше проблеми виникають при перекладі багатокомпонентних термінів, а саме словосполученнями. Багатокомпонентні терміни складаються з кількох лексичних одиниць, крім того терміни в вигляді складних слів можна також віднести до багатокомпонентних [43]. Згідно із словами Л. Ткачової, термінологічне об'єднання- це багатокомпонентне, поєднання, яке утворюється відповідно шляхом з'єднання двох, трьох і більше елементів [63]. Багатокомпонентні терміни менш схильні до полісемії, через наявність двох та більше кореневих морфем. У науково-технічній літературі з'явилася тенденція до появи багатокомпонентних термінів, через те що значення складного слова є більш спеціалізованим, що становить складність для перекладу. Перекладачу доводиться долати труднощі з перекладом і розкриттям значення основного компонента, тому для цього велику роль для перекладача відіграє контекст. Одним із завдань, які стоять перед перекладачем, є пошук внутрішніх термінів та слів, які до них відносяться. Але такі багатокомпонентні терміни можна використати для систематизації термінів у різних галузях [57].

Але зараз в лінгвістичній літературі немає єдиного визначення терміну, в результаті того, що лінгвісти не можуть дійти згоди у питаннях виділення

властивостей терміну і вимог до нього [38, с. 7]. Відповідно до слів А. Алексеєва, терміни- це слова чи словосполучення, які означають поняття спеціальної сфери знань чи діяльності людини. Терміни утворюють термінологічні системи, які входять в загальну лексичну систему мови. Серед характеристик цих понять виділяють системність, тенденцією до моносемічності в рамках однієї конкретної терміносистеми, терміни є нейтральними, позбавленими стилістичної конотації [7, с. 223].

О. Реформатський вважає, що термін – це спеціальне слово, обмежене своїм особливим призначенням та статусом; слово, що є більш однозначним, чітким при відтворенні понять та означенням відповідних речей, крім того термін має відмежовуватися від стилістики [54, с. 115].

За В. Далем термін- це слово, назва предмету, його умовний вираз, який є точним [83, с. 401]. За О. Реформатський терміни- це окремі слова, які є обмеженими і прагнуть однозначності, точності, чіткої окресленості. Такі поняття є важливими для різних галузей [53, с. 110]. Відповідно до праці «Теорія перекладу», видатного науковця М. Комісарова- термінами позначають особливі об'єкти і поняття, які використовують науковці з різних галузях науки [34, с. 110].

Згідно з Комісаровим терміни вживаються для повного вираження предметів та понять у різних галузях [35, 98]. А відповідно до М. Арістова терміни- це слова, які є емоційно нейтральними [8, с. 13]. Е. Скороходько стверджує, що терміном вважається стійке словосполучення, яке означає наукове поняття і має ознаки об'єкта термінування [61, с. 13].

Перекладач відтворюючи терміни користується або еквівалентом лексичним або відтворює термін використовуючи різні способи перекладу, але така безіквалентна одиниця ускладнює переклад [65, с. 135–136].

Терміни не повинні мати синоніми і більше одного значення, адже це може ускладнювати роботу перекладача. Наразі багатозначні терміни утворюють значну проблему для перекладачів і тому вони оминають такі терміни. Хоч в цілому терміни і є однозначними, вони можуть не залежати від контексту, але тільки завдяки ньому можна розкрити значення терміну.

Наразі ще одною проблемою для перекладача є зміна складу термінології. Загалом терміни виражаються іменниками, але можливе також вираження термінів дієсловами, прикметниками, прислівниками. Загалом у текстах терміни утворюються декількома шляхами: по-перше за допомогою афіксації, далі абревіації та складанням слова. За словами науковці Циткіної під термінологізацією розуміється спосіб творення термінів [70, с. 45].

Багато перекладачів виступають проти запозичення термінів, але деякі науковці виділяють те що, запозичені терміни- є ізольованими, не мають переосмислень і асоціацій. Загалом використання різних способів перекладу може бути виправданим тільки якщо у вихідній мові відсутній перекладацький еквівалент [8, 61,7].

За словами науковця Б. Головіна термін, є одиницею, яка є дуже інформативно-наповненою, не має синонімів чи схожих значень і позначає наукове поняття з конкретної галузі науки [19, с.112]. До основних характеристик терміну Б. Головін відносить його виражену системність та об'єктивність, в свою чергу до основних його функцій належать- номінативна (чітке означення конкретного поняття) та дефінітивна (надання чіткого пояснення).

Загалом науковці, які досліджують термін та термінотворення виділяють 2 функції терміна- номінативну(до прикладу Б. Головін), а наступну дефінітивну, що означає присутність чітко окресленої дефініції терміну (до прикладу В. Виноградов.) [94, с. 8].

Науковці Фурт Д. В., Дмитрук Л. А. у своєму посібнику «Термінологія» зазначили наступні ознаки термінів: системність (термін входить до терміносистеми, а за її межами може мати інше значення), наявність дефініцій (термін має дефініцію, тобто чітко окреслене значення), точність (термін передає точно суть поняття, яке означає), стислість (короткий термін є перевагою, але не завжди можна підібрати такий термін, щоб він відповідав розміру і міг розкрити точно суть поняття), однозначність (на відміну від слів, які можуть бути багатозначними, терміни є однозначними, позбавленими синонімів), незалежність від контексту, відсутність синонімів, експресивна нейтральність (терміні загалом

позбавлені емоційності, але це залежить від твору, адже в художніх текстах, терміни відграють ще й стилістичну функцію, можуть передавати колорит і описувати характер героя, його інтереси), милозвучність (термін повинен бути милозвучним, тому наявна висока вимога у відтворенні термінів різною мовою) [67, с. 18-19].

За словами науковця В. Виноградова, слово загалом виконує обидві функції, тобто і номінативну, і дефінітивну, і є способом для окреслення поняття, також воно виступає простим логічним знаком, науковим терміном [14, с.12-13]. А за словами Ю. Караулова, термін визначає, чітко поняття і тому до його функцій відносять наступні: сигнітивну, номінативну, експресивну... [28, с.136].

Відповідно до Н. Шашкіної і Л. Дружиніної терміни можна поділити на: терміни, які вважаються загальноживаними словами; терміни, що перейшли з інших терміносистем в результаті різного роду зсувів у їх значеннях та на терміни, які зазнали змін на фоні функціональних ознак [74, с. 157].

Загалом, дослідники в області термінології виокремлюють певну спільну рису між об'єктом термінотворення та предметом (терміном) [60, с. 19]. Термін вважається пластом загальнолітературної лексики, тому він викликає труднощі для розуміння поняття того, що таке термін. Серед питань, які виникають до терміну є питання чи є термін словом, чи його значенням. Такі труднощі виникають завдяки тому, що велика частина загальнолітературних слів має у складі смислової структури не тільки загальноживані значення, а ще й термінологічні, тому слово у термінологічному значенні сприймається лінгвістами, як самостійна одиниця терміносистеми [40, с. 21].

На сьогоднішній час термінологія створює значну частину лексико-фразеологічної наукової мови, і часто є в постійному вжитку у людей різних професій. Терміносистеми або термінологічними системами називають сукупність термінів різних конкретних галузей [97, с.11]. Термінологічна лексика окремих галузей науки об'єднується у спеціальні лексичні підсистеми – терміносистеми, які формуються на основі синонімічних, гіпонімічних, антонімічних, конверсивних відношень [95].

Термінологічна системність зумовлена 2 зв'язками, що систематизують терміни: логічними (тобто в тому випадку, коли в певній галузі науки є логічні зв'язки і тоді вони мають назву поняття); мовними (тобто терміни мають зв'язки характерні для слів, до яких відносять – словотвірні, граматичні, синонімічні, антонімічні...) [71, с. 513-514].

Терміни існують в складі певної термінології, яка означає сукупність термінів відповідної мови або галузі. Відповідно до іншого значення термінології, вона є розділом мовознавства, що вивчає терміни, крім того ще таке значення має і термінознавство [98]. Отримуючи відповідне термінологічне значення, слово набуває однозначності. Загалом терміни у наукових текстах не потребують контексту, адже він є складовою певної термінології, який сам по собі вже є контекстом, а отже термін можна використовувати ізольовано, але його однозначність повинна зберігатися в рамках термінології [54, с.115]. Але один й той самий термін може мати різні значення в різній термінології, наприклад у різних галузях. Отже, термінологія, означає сукупність термінів певної галузі, створює специфічний сектор лексики, який є можливим для регулювання та впорядкування .

Відповідно до сфери використання, терміни поділяють на загальнонаукові, міжгалузеві та вузькогалузеві, де загальнонаукові терміни позначають логіко-філософські категорії, крім того вони мають пізнавальну універсальність, та нові категорії і поняття, що утворилися в наслідок змін у різних галузях науки, міжгалузеві терміни включають позначення узагальнених, базових понять, спільних для певного комплексу наук або для більшості наук, які належать до цього комплексу. Виникнення таких термінів пов'язане з інтеграційними процесами у розвитку сучасної науки та появою міждисциплінарних комплексів. Ці поняття часто виступають основою для формування більш конкретних видових понять та термінів на їх позначення, а вузькоспеціальні терміни в свою чергу позначають притаманні для окремої галузі поняття та категорії. До спеціальних термінів відносяться різні терміни з окремих галузей, науки, галузей техніки, виробництва, мистецтва [95].

Термін є лінгвістичною одиницею мови і тому разом з загальноживаними словами входить, в систему мови та на підставі власних мовних характеристик займають в ній місце серед інших рівнозначних одиниць. Загалом термін і слово функціонують під загальними законами, властивим відповідній системі мови, та є такими лексичними одиницями, що мають план вираження і план змісту [29, с.182].

Терміни мають певні властивості і відповідають певним вимогам, для того, щоб виконувати свої функції. Кожен термін входить до певної терміносистеми, у якій має термінологічне значення. За межами своєї терміносистеми термін може мати зовсім інше значення [98]. Отже, однією із властивостей терміна є системність або систематичність. Термінологія певної науки не є просто сукупністю термінів, яка виражає певні поняття даної науки, вона складає систему [38, с. 9].

До наступної властивості терміну відносять незалежність від контексту, та точність. Точна та повна передача суті поняття є основним завданням терміну. Головною вимогою наукових текстів є абсолютна точність вираження думки, яка не припускає можливості іншого перекладу, тому термін повинен бути точним та мати чітке означення [35, с. 110].

До наступної властивості терміну можна віднести беземоційність, адже термін не повинен мати інших значення, адже це може відволікати увагу перекладача. Отже, властивості термінів такі: системність, незалежність від контексту, точність та стилістична нейтральність [38, с. 9].

Ще однією властивістю терміну можна назвати його тенденцію до однозначності в межах певної терміносистеми. Більшість термінів є однозначними, адже це зумовлено їхньою функцією. Наступною властивістю є наявність дефініцій, адже кожний науковий термін має означення, яке точно окреслює та обмежує його значення [98].

До терміну також висувають ряд вимог, для того щоб він міг виконувати свої функції. За С. Гриньовим, вимоги поділяються на семантичні (несуперечність семантики, відсутність суперечностей між лексичним значенням терміну, як звичайного слова і значенням, які він отримує в даній термінології), вимога до однозначності (відображення у значенні терміну мінімальної кількості ознак,

достатніх для ідентифікації означеного поняття), та повнозначності (відсутність синонімів), прагматичні (впровадження, загальноприйняття, використання, інтернаціональність, сучасність, милозвучність, езотеричність) та вимоги до форми (відповідність нормам мови, стислість, дериваційна здатність, інваріантність, вмотивованість) [20, с. 121].

Загалом науковці орієнтуються на ідеальний термін, проте Ф. Циткіна вважає, що поверхневий аналіз термінології у різних галузях показує, що термін іноді не точно виражає спеціальне поняття і він не характеризує лише одне поняття, і не завжди належить до однієї системи. Часто лише одне слово не є терміном, не завжди в його смисловій структурі відображаються характеристичні ознаки об'єкту термінування. Загалом термін інколи не має чіткої семантики і відображає чітко окреслене поняття [13, с. 75]. За С. Гриньовим, майже кожне наявне у мові слово означає поняття, яке є предметом дослідження різних наук [20, с. 125].

Отже, терміни – це особливі лексичні одиниці, які для виконання своїх функцій, повинні мати низку властивостей і відповідати певним вимогам. Різними дослідниками виділяються різні властивості і вимоги, але основними можна назвати: системність, незалежність від контексту, точність та стилістичну нейтральність. Вимоги можна поділити на семантичні, прагматичні та вимоги до форми.

1.2. Способи перекладу термінів

Переклад вимагає використання перекладацьких трансформації та використання їх класифікації. Однією з класифікацій перекладацьких трансформацій є класифікація Комісарова. В. Н. Комісаров поділяє два способи перекладу- словникові відповідники та перекладацькі трансформації. За Комісаровим перекладацькі трансформації поділяються на лексичні, граматичні та лексико-граматичні. Лексичні- це транскодування, калькування, лексико-граматичні заміни, до яких відносять конкретизацію, генералізацію та модуляцію. До граматичних відносять синтаксичні уподібнення, членування, об'єднання речення та граматичні заміни, та до лексико-граматичних відносяться антонімічний переклад, описовий переклад та компенсація [34].

Переклад термінів становить проблему для перекладу. Загалом переклад термінів може бути буквальним, за допомогою синонімів, або за допомогою тлумачення, також для передачі термінів вживаються ще перекладацькі трансформації. Перекладаючи термін, необхідно користуватися однією назвою в усьому тексті, а для того щоб належно підібрати перекладний відповідник, треба враховувати вмотивованість терміна й точність передавання позначуваного поняття. [24, с. 7].

Теріми є однозначними, не мають синонімів і передаються у перекладі відповідним терміном, тобто повним або абсолютним еквівалентом, і через це не є складністю для перекладача. Але науковиця Л. Борисова у своїй науковій праці звертає увагу, що не завжди легко можна перекласти термін, адже значення різних лексичних одиниць у різних галузях мають різне значення залежно від контексту [11, с.150].

Загалом, як зазначають дослідники Е.Т. Лазаренко та О.В. Мельников, до термінів висувається ряд вимог, до яких відноситься однозначна відповідність терміна поняттю, відповідність лексичного значення терміна позначеному ним поняттю, системність, раціональна стислість, дериваційна здатність і мовна правильність [85, с. 195]. За В.І. Карабаном знаючи, словотвірну і морфологічну структуру терміну та його семантичні відмінності, можна досягти правильного перекладу термінологічної лексики [27, с. 315].

Термін може бути створений на основі однієї мови або запозичений із нейтральний груп (міжнародні греко-латинські терміни) або з іншої мови; до обов'язків терміну відносять відображення ознак поняття, а значення терміна для спеціаліста відповідає його значенню [18, с. 181].

Терміни поділяються на: прості, які складаються з одного слова, складні, які складаються з двох слів і пишуться разом, або через дефіс, та на терміни-словосполучення, які складаються із декількох компонентів, які ще мають назву багатоконпонентних термінів і саме вони викликають є проблемою для більшості перекладачів [84, с. 256].

Для того, щоб поповнити склад термінологічної лексики використовують переклад, адже він сприяє створенню та розповсюдженню еквівалентів лексичних одиниць, які, за словами науковця І.К. Білодіда, одночасно запозичуються декількома мовами з одного відповідного джерела, або проходять кілька проміжних етапів послідовного запозичення в межах різних мов, тому саме переклад є важливою складовою для розвитку мов, він здатен передавати думку виражену іншою мовою засобами мови перекладу [82, с. 44].

Переклад термінів вимагає знань у тій галузі, до якої відноситься текст, який перекладається, а також розуміння термінів англійської мови і знань термінології української мови. При перекладі велике значення має взаємодія терміна з контекстом, завдяки чому визначається значення слова [84, с. 257]. Терміни повинні бути абстрагованими та бути однозначними., проте значна кількість термінів і термінологічних систем, такі як лінгвістичні знаки, мають недоліки, до яких входять багатозначність (2 і більше значень для одного терміну) , синонімія (одне поняття виражається декількома термінами), суперечності термінів поняттям, обтяженість термінології іноземними термінами. У процесі перекладу терміна можна виділити два окремих етапи: визначення значення терміна в контексті та переклад значення вихідною мовою.

Перекладачі мають завдання перекладаючи тексти в яких наявні терміни, віднайти повний лексичний еквівалент, іншими словами відповідність. За відомим дослідником та науковцем В. Карабаном перед перекладачами стоїть завдання знайти правильний лексичний еквівалент у мові перекладу, крім того поповнити знання термінів-еквівалентів [26, с.140].

Загалом під еквівалентом розуміють точну лексичну відповідність, що сходиться із основним значенням слова. Для перекладу особливе значення несуть терміни з відповідними лексичними еквівалентами, адже вони є опорними пунктами в тексті, вони впливають на розкриття значення інших слів, крім того саме за допомогою них вможна визначити характер відповідного тексту, і через це постає необхідність у пошуку відповідного еквіваленту у цільовій мові, і саме тому база термінів-еквівалентів повинна постійно поповнюватися. Наразі великі труднощі

викликають науки і явища, які постійно відкриваються, адже виникає проблема у визначенні загальнонаукової, галузевої та вузькоспеціальної термінології. Терміни використання яких можливе в різних наукових галузях мають назву загальнонаукових або загальнотехнологічних термінів, а в свою чергу галузеві терміни можуть використовуватися тільки в одній відповідній галузі знань, в свою чергу вузькоспеціальні терміни відносяться тільки до окремої спеціальної галузі [84, с. 260].

Заміна абсолютного еквівалента більш відносним має місце тільки, якщо зміст самого терміну має відображення у відповідному тексті. Відносний еквівалент означає термін, який виражає певне поняття або родове, що виражене терміном [68, с. 276]. Відносний еквівалент може використовуватися лише в такому контексті, який дає змогу відновити видові ознаки об'єкта. Відносні еквіваленти застосовують у тому разі, якщо абсолютний еквівалент виявляється занадто громіздким [62, с.45].

Перед перекладачем полягає задача у створенні еквівалентних термінів, що в свою чергу веде до появи великої кількості неологізмів, і що в свою чергу створює більший відсоток нових слів. Перекладач повинен використати різні способи перекладу для того, щоб передати не наявний термін і закріпити його у термінологічних словниках, для означення цих понять [1, с. 126].

На сьогодні завдяки розвитку міжкультурних й міжмовних контактів в різних сферах діяльності, починає з'являтися таке явище, як мовне запозичення. Спосіб безперекладного запозичення термінів реалізується через транскрипцію або транслітерацію [68, с. 276]. Транскодування є одним із найпростіших прийомів перекладу терміна на лексичному рівні, що означає побуквенну чи пофонемну передачу вихідної лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу [1, с. 126].

Під час транскодування літерами передається вся форма або більша її частина. Іноді можливе застосування і змішаного транскодування, коли більша частина транскодованого слова відбиває його звучання, проте водночас передаються й деякі елементи його графічної форми [12, с.12]. За словами науковиці Л. Білозерської, транскодування термінів має місце в тих випадках, коли в мові відсутнє відповідне

поняття та відповідний перекладний еквівалент, а перекладач не може дібрати потрібні слова в мові перекладу, які б якомога точно передавали зміст поняття та задовольняли вимоги термінотворення. Для того, щоб у мові перекладу створити окремий термін, такий спосіб перекладу є дуже влучним і може адаптувати термін для читача мови перекладу [82, с.60].

Транскодування термінів має місце тоді, коли термін в мові перекладу складається з міжнародних терміноелементів латинського або давньогрецького походження. Перед застосуванням такого способу, перекладач має за допомогою різних словників, дійти висновку, що еквівалент данному терміну у мові перекладу відсутній, адже в іншому випадку використовуючи спосіб транскодування, у транскодованого терміну можуть вининуті синоніми і це в свою чергу порушує структуру терміносистеми [1, с. 127].

Наступним методом перекладу термів є калькування, що передбачає наявність двосторонніх міжмовних відповідностей між лексичними одиницями. В свою чергу під калькуванням розуміють, передачу комбінаторного складу слова, коли складові частини слова чи фрази перекладаються відповідними елементами мови перекладу [82, с. 43–45]. Зазначений прийом застосовуються при перекладі складних за структурою термінів, також для багатокomпонентних термінів, цей спосіб є досить поширеним і стає основним способом перекладу спеціалізованої лексики [68, с.278].

Часто, коли перекладач стає перед вибором способу перекладу того чи іншого терміну, він обираючи між транскодуванням та калькуванням, вибирає саме калькування, так як в результаті транскодувань частіше всього утворюються так звані псевдослова, які є не прийнятним і позбавленими сенсу для вихідної мови. Калькування, як спосіб перекладу термінів використовується лише в тих випадках, коли утворений цим способом відповідник не порушує норми вживання і сполучуваності слів в вихідній мові. В свою чергу калькування не є простою заміною слів у мові перекладу з метою перенесення вихідної форми у мову перекладу. Дуже часто доводиться вдаватись до різного роду трансформацій. В першу чергу це стосується зміни відмінкових форм, кількості слів у

словосполученні, афіксів, порядку слів, морфологічного або синтаксичного статусу слова [18, с.176].

До наступного способу перекладу термінів відноситься прийом описового перекладу або вона ще має назву експлікація. В свою чергу під описовим перекладом розуміють перекладацький прийом, коли для заміни простого терміну, у вихідній мові використовують словосполучення, яке б точно відтворювало зміст такого простого терміна [26, с. 36]. Для того щоб використовувати описовий переклад, як спосіб перекладу термінів, потрібні відповідати ряду вимог: переклад повинний точно відбивати основний зміст означеного неологізмом поняття; точний, повний опис не є прийнятним для такого способу перекладу ; складність синтаксичної структури не повинен мати місце для такого способу перекладу [1, с. 127]. За словами Е. Акопової, велике нагромадження слів є значним недоліком описового перекладу [5, с. 210]. Науковиця В. Борщовецька, в свою чергу вказує, що описове словосполучення порушує таку стислість термінів, а тому такі багатослівні терміни не мають дериваційного потенціалу, що означає складність утворення похідних термінів [12, с. 16].

До наступного способу перекладу термінів відносять «інверсію», яка означає переклад зі зміною порядку компонентів словосполучення [52, с. 20–21]. Терміни також можуть бути перекладені за допомогою прийому компресії, що означає більш компактний опис поняття, через опущення непотрібних елементів та позамовного контексту, тобто перехід від одного виду зношення до іншого [1, с. 127]. Спосіб генералізації та конкретизації (прийоми перекладу на лексико-семантичному та лексико-граматичному рівнях) також використовується перекладачами, в тому випадку, коли словник не надає точного еквівалента термінам, або коли всі інші способи перекладу для передачі термінів не підходять [88].

Методом конкретизації вважається використання під час перекладу слова з вузким предметно-логічним значенням, ніж в англійській мові. Цей спосіб перекладу зумовлений відсутністю повної відповідності між словами з широкою семантикою англійської мови в вихідній українській мові. У перекладацьких

словниках зазвичай надається декілька варіантних відповідників, кожне з яких передає лише окреме значення іншомовного слова [68, с.279].

В українській мові необхідно робити заміну слова чи словосполучення, що мають більш широкий спектр значень, еквівалентом, який конкретизує значення згідно контексту або стилістичних вимог, адже часто слова в англійській мові по своєму складу є різними [1, с. 127].

При перекладі термінів також можливим є застосування прийому генералізації, який має місце в тих випадках, коли міра інформаційної упорядкованості вихідної одиниці вища за міру упорядкованості одиниці, що відповідає їй за змістом в мові перекладу [88].

Під час перекладу безеквівалентних термінів можливе поєднання кількох прийомів перекладу одночасно, тобто можливе використання і калькування та транслітерації та транскрипції разом або до прикладу транскрипції й описового перекладу. Під час перекладу багатокомпонентних термінів, спочатку потрібно встановити ключове слово та внутрішні смислові зв'язки [86, с. 49].

Відповідно до слів науковця В. Коптілова, переклад складних багатокомпонентних термінів передбачає два етапи: аналітичний та синтетичний, де перший означає переклад окремих компонентів терміну і тому потрібно правильно визначити компоненти складного терміна, оскільки таким складним терміном можуть бути не лише слова, а й словосполучення, що входять до його складу [41, с. 85]. Для перекладу термінів також важливо враховувати і географічні та країнознавчі реалії, мати знання правильно добирати лексичну відповідність терміна або використати калькування, коли у вихідній мові немає еквіваленту, в цьому випадку необхідно перевіряти використання певного англійського терміна в оригіналі, перш ніж використовувати його в тексті перекладу [90, с. 155–156].

Отже, терміни є важливим пластом лексики у перекладі текстів різної тематики, і хоча вони через свою однозначність не утворюють значної складності для перекладача, все таки є деякі особливості їх перекладу. Під час перекладу термінів необхідно використовувати деякі перекладацькі прийоми. До основних прийомів перекладу термінів відносяться: калькування, транслітерація, описовий

переклад, інверсія тощо. Можливі варіанти використання кількох прийомів одночасно. У процесі перекладу термінів необхідно опиратися на контекст та враховувати особливості спеціалізації.

1.3. Переклад термінів у художньому тексті

Як правило для перекладача терміни не утворюють значної складності, так як вони є детермінованими, точними, позбавленими синонімів, але термін має такі означення тільки в науковому стилі мови, при перекладі термінів в художньому творі існують інші вимоги до терміну. Проблема перекладу термінології, означається і тому, що терміни загалом вживаються у наукових і технічних текстах, а у художніх творах мають зовсім інші функції.

Але існує думка, що особливу складність для перекладачів несуть саме переклади художньої літератури. Згідно з В. Коптіловим такий вид перекладу відображає почуття, емоції автора оригінального тексту використовуючи і вплітаючи в канву тексту його образи за допомогою іншої мови [33, с. 3]. Загалом не можливо точно передати художній текст, адже мова перекладу має свої відмінності і це призводить до втрат під час перекладу художнього твору [22, с. 82].

Перекладач художніх творів стикається з труднощами, адже йому потрібно зберегти оригінальну стилістичну виразність та сенс слів, так як на загальну структуру художнього твору впливає і зміна навіть одного слова [36, с. 260]. Згідно з А. Федоровим на повноцінність перекладу впливає і відтворення національного забарвлення твору [66, с. 382].

Загалом тексти поділяють на дві групи, перші мають у своєму контексті вже відомі терміни, а другі вводять свої поняття, терміни. Згідно з М. Я. Цвіллінгом, при перекладі завдання для першої групи полягає у послідовній підстановці необхідних еквівалентів, що робить роботу перекладача значно легшою і не потребує спеціальних знань в галузі відповідної науки [69, с. 106]. Відповідно з іншим науковцем Е. Скороходьком перекладачі художніх текстів повинні мати знання в різних науках, в літературі і т.ін [61,14].

У науковому тексті термін має тільки називну роль, тобто він слугує знаком, , що означає точно визначене поняття, а в свою чергу у художніх творах, він не втрачає предметного значення і виконує стилістичну функцію. Для перекладача проблемою є і те, що термін вживають іноді в нетермінологічному значенні, і навпаки звичайне слово, в ролі терміну [38, с 14]. Мова науково-технічної літератури відрізняється від мови художньої прози певними лексичними, граматичними та стилістичними особливостями [72, с. 98].

Перекладач працюючи із спеціальним текстом стикається з проблемою, адже такі тексти мають ряд лексичних, граматичних і стилістичних особливостей, що в свою чергу означають додаткові вимоги до перекладу таких текстів. Крім того, такі матеріали можуть бути як письмові, так й усні. Труднощі, для перекладу збільшуються, якщо справа стосується перекладу спеціальних текстів, уведених у канву художнього твору, тому у таких випадках перед перекладачем стоїть вирішення екстралінгвістичних завдань й, дослідження чому, спеціальний документ, який наповнений великою кількістю термінів уводиться в текст художнього твору. Одночасно із цим перед перекладачем виникає й проблема перекладу самого спеціального тексту, адже використані в ньому терміни, виконують не просто стилістичну функцію, використання їх визначенно особливостями самого спеціального тексту. Іноколи використання синонімів або заміна термінів є неможливою. У текстах наявність таких термінів забезпечує збереження його приналежності до відповідного класу текстів, до відповідної професійної або наукової сфери. Вилучення даних термінів або заміна їх на синоніми може різко порушити логічність сприйняття твору [92].

Наразі терміни наявні і широко використовуються не тільки в науково-технічних текстах, а й у науково-популярних та науково-фантастичних творах, у суспільно-публіцистичній літературі, в белетристиці й у поезії. Терміни в художньому тексті суттєво відрізняються від термінів у науково-технічних текстах, оскільки по перше, вони стають у таких текстах стилістичними засобами, виконують різні художні функції, по друге створюють ту атмосферу, яку описував автор твору, хоча й не втрачають при цьому своєї номінативної ролі, саме тому

перекладач іноді і не перекладає термін відповідним терміном, а створює власний термін, який задовольнив би стилістичне забарвлення тексту, для цього перекладач використовує різні способи перекладу, хоч це і порушує головне правило відтворення термінів [16, с.146].

Терміни зазвичай вживаються в наукових текстах, де не створюють великої проблеми для перекладача, але автори художніх текстів починають вживати у своїх творах дедалі більше термінів для вираження характерів героїв, їх звичок та способу життя [102]. Стиль є дуже важливим для художніх текстів. Образність є складовою художньої літератури, який в свою чергу естетично забарвлює безобразні мовні елементи, якими в свою чергу являються терміни [23, с. 301]. Ідеальний термін може існувати в основному у наукових текстах, де він є однозначним, позбавленим синонімів та антонімів, та є беземоційним. На сьогодні функції термінів і вимоги до них, змінюються, адже наразі терміни набувають метафоричного значення і є близькими до загальноновживаних слів [47, с. 138]. У художніх текстах з'являється все більше термінів, які складають структуру художнього образу. Терміни у творах означають, що термін стає словом загального вжитку і є своєрідним засобом образного мислення, притаманному художньому стилю [50, с. 8].

У творах термін не має своїх загальних ознак, стає елементом образної системи мови. У контексті художнього твору термін замість ознак беземоційності, отримує емоційні відтінки (конотації). У художній текстах терміни виражені різними частинами мови. Наприклад дуже частим є вираження терміну прикметником. За словами Г.О. Абакумової прикметник надає терміну особливого експресивно-емоційного відтінку і в цьому випадку вони більше схожі до епітетів [2, с. 87].

Терміни у художніх текстах зумовлені бажанням автора втілити образне завдання і тому у текстах терміни виконують стилістичні функції [25, с. 1]. Терміни передають думки автора, створюють оригінальний, не схожий на інших художній образ. Вживають такі терміни залежно від жанру літератури, у фантастичних та історичних спостерігається часте вживання термінів із різних галузей науки.

У текстах терміни загалом дають змогу побачити загальну картину, яку автор хоче описати, використовуючи терміни, тому вони є характеристикою певного явища, використовуються для створення атмосфери і оригінальності [56].

За словами науковця І.Р. Гальперіна термін в текстах наукових виражає сталі поняття з пізнавальною функцією, в той час як у текстах художніх вони є стилістичним забарвленням. Іноді терміни в художніх творах використовуються і як засоби мовної характеристики героїв, тому терміни описують інтереси героя його середовище та характер. Часто терміни вживаються для розкриття іронічного змісту і читач може не задумуватися над значенням термінів у творі [101, с. 59]. Іноді терміни можуть вживатися, як в прямому так і переносному значенні, де в першому випадку вони вживаються у відповідних художніх творах (технології, наукові процеси) [17, с. 96].

Терміни у творах подаються без додаткових пояснень, але при вживанні вузькоспеціальних термінів, може також подаватися його значення, адже використання такої лексики не повинно ускладнювати сам текст. [39, с. 9]. Перекладач відтворюючи терміни у художніх творах повинен розуміти де термін є нейтральним, а де стилістично забарвленим, адже в текстах художніх терміни, мають зовсім інші функції, ніж в наукових, хоч в творах вони втрачають свою однозначність, вони сприймаються читачем по іншому [17, с. 51]

Загалом, правило для наукових текстів, де термін перекладається терміном, зберігається і у художньому тексті, але термін-еквівалент у вихідній мові повинен точно відповідати терміну мови оригіналу. Перекладач не може змінювати термін на мові перекладу, тому що термін мови оригіналу потрібно замінити відповідним терміном мови перекладу в його загальноприйнятній, офіційній, затвердженій у відповідній термінології формі, але можливе відтворення художнього твору з елементами науковго стилю, для втілення оригінального задуму, але тут теж висуваються вимоги, мова перекладу повинна бути професійною з точки зору відповідної області життя, відтворювати задум автора твору і не порушувати естетику твору [38, с.15].

У художньому тексті перекладачу важливо відчутти, зрозуміти, що знають і почувають герої, зберегти і перенести це у текст перекладу, це і є причиною створення декількох еквівалентів, але тільки в тому випадку, коли вони не порушують логічності сприйняття. Загалом, у художніх текстах термін виконує стилістичну функцію, створює художній образ героїв твору. Проте, термін у тексті не можна вилучити або замінити, адже навіть близький за значенням синонім, що не є терміном або ж належить до терміносистеми іншої науки або сфери життя, може порушити всю цілісність сприйняття твору [92].

Відповідно до слів О.І. Павлової, у художньому стилі термінологічна лексика, отримує виразні стилістичні функції і при перекладі перекладач використовує лексику, і в прямому та переносному значеннях. Якщо термін використати у неправильному контексті він тільки набуде іронічних ознак, хоч і не втратить своєї номінативної функції. Науковиця звертає увагу на ще одну важливу ознаку терміна, а саме велику взаємозалежність його елементів у тексті. Терміни у художньому тексті допомагають відтворити цілісне сприйняття усєї картини твору. У перекладі художнього твору може бути кілька еквівалентів, якщо вони своєю різноманітністю не порушують логічності сприйняття. Терміни у художніх текстах є стилістичним забарвленням, що не дозволяє перекладачу залишити цей термін не перекладеним [49, с.195—196].

Перекладачі у художніх текстах розширюють свої можливості, адже перекладаючи наукові тексти, перекладача задовольняє тільки точний еквівалент, у художніх можливе використання дефініції та тлумачення. Але основна вимога до перекладу термінів зберігається, а саме дотримуватися еквівалентності при перекладі термінів. При перекладі романів художньої літератури заміна для створення адекватного перекладу є обов'язковою. При перекладі художнього тексту, на відміну від наукового, можна використовувати різні трансформації, тобто можливе використання описового перекладу, використання конкретизації і генералізації, калькування і транскодування, а також заміна близьким синонімом і в дуже рідких випадках повна відмова від перекладу терміну [38, с.15].

Основна функція термінологічної лексики номінативна, що означає, що терміни називають спеціальні поняття з різних галузей науки, але такі терміни можуть вживатися й поза цими стилями, їх часто використовують і в мові сучасної художньої літератури, де вони отримують додаткові значення і крім того набувають експресивного та емоційного забарвлення [95].

У художньому стилі можливе вживання спеціальних текстів насичених термінами, які виконують вже не тільки стилістичну функцію. Часто при перекладі термінів не можливо використовувати синоніми, або повністю замінювати терміни. Якщо у тексті наявні терміни, це означає що його можна віднести до текстів певної професійної або науковій сфери. Заміна таких термінів або їх пропущення . може змінити текст і порушити, порушити логічність сприйняття твору загалом [38, с.17]. Терміни у художньому тексті створюють певну атмосферу, яку хотів передати автор твору. За допомогою термінів, автор наповнює текст контекстом, де терміни виражають інтереси героя, і тому перекладач не може оминати терміни в художньому тексті, адже без них порушується цілісність сприйняття художнього твору читачами мови перекладу.

Питання про особливості функціонування термінів у художньому тексті та про специфіку їх перекладу належить до числа мало вивчених, хоча і розглядалось деякими вченими, зокрема С. Влаховим та С. Флориним. Згідно зі словами С. Влахова та С. Флорина, часто труднощі перекладу термінів у художньому творі виникають ще на етапі розпізнавання термінів у тексті [15, с. 275]. Передусім це стосується не запозичених термінів, які достатньо чітко вирізняються на тлі загальноновживаної лексики, а тих, які є рідними щодо мови оригіналу. Частіше за все це відбувається через омонімію або досить прозору внутрішню форму таких одиниць, яка здатна ввести перекладача в оману.

Отже, особливість перекладу термінів в художньому тексті пов'язана із взаємозалежністю елементів тексту. Основним принципом термінологічного перекладу є еквівалентний переклад, а відхилення від основного принципу перекладу, відбувається лише в тих випадках, коли термін в данному тексті не має термінологічного значення, не несе значною семантичного навантаження. Термін у

художній літературі — це в основному елемент стилю, основа створення художнього образу, він виконує стилістичну функцію, допомагає розкрити образ героїв, використовуючи терміни у художньому тексті автор того чи іншого твору передає звички героїв, їх інтереси, тому перед перекладачем стоїть завдання у відтворенні цих термінів у тексті перекладу, тому залишити такі терміни не перекладеними або перекласти їх не терміном є не можливим.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРМІНУ У ПЕРЕКЛАДІ

2.1. Методи дослідження та обґрунтування вибору матеріалів роботи

Вибір методів дослідження термінів в тексті художнього перекладу зумовлений потребою комплексного та системного опису цього явища відповідно до сформульованих у Вступі цілей та поставлених у роботі завдань. Їх реалізація потребує застосування таких методів дослідження:

Метод спостереження залучено для активного сприйняття суб'єкта, в ході якого здобувається знання про зовнішні сторони, властивості й відносини досліджуваного об'єкта. Звернувшись до цього методу дослідження ми постановили мету дослідження, розробили план і систематизували отриманні результати. Також за допомогою цього методу ми зафіксували властивості та зв'язки терміноодиниць лексики сомельє.

Дедуктивний метод залучено для аналізу терміну від загальних його ознак до конкретних. Звернувшись до цього методу дослідження, ми здійснили аналіз терміну, виявили його ознаки, будову, визначення і перейшли від загальних його ознак до аналізу термінології сомельє і способів перекладу таких термінів, що дало нам можливість проаналізувати будову і створити систему перекладу лексики сомельє.

Індуктивний метод залучено для переходу від окремих конкретних спостережень до загального умовиводу. Звернувшись до цього методу дослідження, ми здійснили узагальнення випадків використання термінів, а саме термінології сомельє в художньому тексті до встановлення виявлення закономірностей їх вживання.

Метод суцільної вибірки залучено для відбору досліджуваних номінацій. Звернувшись до цього методу дослідження ми використали термінологічні одиниці із роману Б'янки Боксер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» із метою формування фактичного матеріалу дослідження.

Описовий метод залучено для виділення термінологічних одиниць певної сфери діяльності, опису їх диференціальних ознак і класифікації цих одиниць. Звернувшись до цього методу дослідження, ми здійснили вибірку термінів сомельє із роману Б'янкі Боксер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» і класифікували їх відповідно до їхнього функціонування.

Системний метод залучено для встановлення закономірностей та виявлення зв'язків між параметрами. Звернувшись до цього методу ми встановили зв'язки між досліджуваними об'єктами і систематизували теоретичну та термінологічну вибірку.

Аналіз дефініцій залучено для уточнення дефініцій термінів. Звернувшись до цього методу ми визначили зв'язки терміна всередині терміносистеми та зафіксували понятійний зміст терміна.

Компонентний метод залучено для розкладання лексичного значення на семи. Звернувшись до цього методу ми здійснили аналіз термінології сомельє у англійській та українських мовах, та здійснили класифікацію термінів сомельє у мові оригіналу та перекладу.

Зіставний метод залучено для дослідження та опису мови шляхом її системного порівняння з іншою мовою з метою виявлення її специфіки на тлі спільних рис. За М.П. Кочерганом такий метод спрямований на виявлення відмінностей між двома чи більше мовами і не ігнорує їх спільних рис [43, с.77]. Звернувшись до цього методу дослідження ми проаналізували співвідношення структурних елементів мовних одиниць і структури загалом у англійській і українській мовах і вивили відмінності формування термінів сомельє.

Словотвірний аналіз залучено для виявлення механізму творення слова. Звернувшись до цього методу ми визначили структуру термінів сомельє у мові оригіналу та перекладу.

Етимологічний аналіз залучено для встановлення походження форми та значення. Звернувшись до цього методу ми встановили зв'язки форм і слів в межах англійської та української мови.

Кількісний аналіз залучено для виявлення частоти вживання певної мовної одиниці чи явища, а також встановлення співвідношення між різними факторами

дослідження. Звернувшись до цього методу дослідження ми встановили кількісне співвідношення різних груп, видів та моделей виокремлених термінів сомельє.

Порівняльно-перекладознавчий аналіз залучено для зіставлення між собою текстів оригіналів та текстів перекладів. Звернувшись до цього методу дослідження ми зафіксували розбіжності у способах відтворення термінів сомельє у тексті оригіналу та у тексті перекладу, дослідили закономірності будови термінів у мові оригіналу та перекладу.

Типологічний метод залучено для виділення загальних ознак і закономірностей мов світу і їхню класифікацію залежно від таких ознак. Звернувшись до цього методу ми виявили типологічні особливості англійської та української мов та виявили закономірності формування термінів сомельє у мові оригіналу та у мові перекладу.

Класифікаційний і типологічний аналіз залучено для виділення загальних ознак і закономірностей мов світу, і створення класифікації їх специфічних рис. Звернувшись до цього методу ми виявили типологічні особливості англійської та української мов та виявили закономірності формування термінів сомельє у мові оригіналу та у мові перекладу та створили класифікацію аналізованих слів і склали таблиці результатів проведеного аналізу для унаочнення зроблених висновків.

Отже вибір методів дослідження термінів в тексті художнього перекладу зумовлений потребою комплексного та системного опису цього явища відповідно до сформульованих у Вступі цілей та поставлених у роботі завдань і їх реалізація потребує застосування таких методів дослідження, як метод спостереження, дедуктивний метод, індуктивний метод, метод суцільної вибірки, описовий метод, системний метод, компонентний метод, зіставний метод, типологічний метод, а також класифікаційний і типологічний аналіз, аналіз дефініцій, словотвірний аналіз, етимологічний аналіз, кількісний аналіз та порівняльно-перекладознавчий аналіз.

2.2. Методика аналізу терміну у творах художньої літератури

На *першому етапі* дослідження було проведено аналіз теоретичних напрацювань з метою дослідження терміну і створено емпіричну базу шляхом

дослідження різних наукових напрацювань. На цьому етапі дослідження були використані методи *індукції та дедукції, описовий метод, метод суцільної вибірки, метод спостереження*, завдяки яким було створено теоретичну базу досліджуваного явища з метою його детального аналізу і опису, а також встановлення певних закономірностей.

На *другому етапі* дослідження була упорядкована і систематизована теоретична вибірка і встановлено основні прийоми та стратегії перекладу термінів. Для цього етапу дослідження було використано *метод дедукції, системний метод. Метод спостереження* був використаний для систематизування отриманих результатів.

На *третьому етапі* дослідження було проведена вибірка термінів сомельє і створена їх класифікація на матеріалі роману Б'янкі Боксер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє». Для виокремлення досліджуваних термінів був застосований *метод суцільної вибірки та описовий метод*. Було виявлено структурні характеристики термінів сомельє і на цьому етапі дослідження було також використано *компонентний метод, метод класифікації*.

На *четвертому етапі* дослідження увагу було зосереджено на аналізі структурних характеристик термінології сомельє у тексті оригіналу та перекладу. На цьому етапі було використано *порівняльно-перекладознавчий аналіз, метод класифікації та типологічний аналіз, метод суцільної вибірки, компонентний метод та зіставний метод* для відстеження особливостей формування термінів та виявлення закономірностей. Також була розкрита етимологія термінів за допомогою *етимологічного аналізу*. Був проведений *аналіз дефініцій* для встановлення зв'язку терміна всередині терміносистеми та визначення понятійного змісту терміна та *словотвірний аналіз* для виявлення структури термінів сомельє у мові оригіналу та перекладу. Був використаний *кількісний аналіз* для встановлення кількісного співвідношення різних груп, видів та моделей виокремлених термінів сомельє.

На *п'ятому етапі* дослідження було узагальнено і описано в системному порядку отриманні результати, для цього був застосований *системний метод*. Також було виявлено закономірності формування термінології у англійській і

українській мові, і визначено типологічні відмінності цих мов, для цього було використано *типологічний метод*.

Отже, реалізація всіх поставлених у Вступі цілей вимагає застосування методів дослідження і визначення етапів дослідження. На першому етапі було використано методи індукції та дедукції, описовий метод, метод суцільної вибірки, метод спостереження, завдяки яким було створено теоретичну базу досліджуваного явища з метою його детального аналізу і опису, і визначення закономірностей. На другому етапі було використано метод дедукції, системний метод та метод спостереження для систематизування отриманих результатів. На третьому етапі був застосований метод суцільної вибірки, описовий метод, компонентний метод та метод класифікації для проведення вибірки термінів сомельє і створена їх класифікація на матеріалі роману Б'янкі Боксер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє». На четвертому етапі було використано порівняльно-перекладознавчий аналіз, метод класифікації, типологічний аналіз, метод суцільної вибірки, компонентний метод та зіставний метод, етимологічний аналіз, аналіз дефініцій, словотвірний аналіз, кількісний аналіз для відстеження особливостей формування термінів та виявлення закономірностей та для встановлення кількісного співвідношення різних груп, видів та моделей виокремлених термінів сомельє. На п'ятому етапі дослідження було узагальнено і описано в системному порядку отриманні результати, для цього був застосований системний метод та типологічний метод.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ СОМЕЛЬЄ НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Б'ЯНКИ БОКСЕР «СХИБЛЕНІ НА ВИНІ. МАНДРІВКА У ВИШУКАНИЙ СВІТ СОМЕЛЬЄ»

3.1 Класифікація термінів сомельє

В процесі аналізу роману Б'янки Боксер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» та його перекладу здійсненого Ганною Руль було визначено, що роман насичений термінами сомельє, які є ключовою частиною роману. Авторка використовує численну кількість термінів сомельє, які можна класифікувати за сферою застосування, до якої вони належать: винна галузь, діяльність сомельє, сорти винограду, конкурси сомельє (див.Додаток А).

Терміни сомельє, які входять до підгрупи які охоплюють поняття із винної галузі, позначають винну діяльність від складу вина до розмірів винних пляшок, що є дуже важливим для діяльності сомельє, адже для того, щоб стати сомельє потрібно знати всі особливості створення вина і розбиратись у всіх тонкощах винної галузі.

До термінів на позначення винної галузі належать: *cellars* - льохи [80, с.2;81, с. 22], *wine boxes* - винні кейси [80, с.6; 81, с. 26], *wine lists* - карта вин [80, с. 21;81, с. 41], *restaurant wine pros*- професіонали з вина ресторанної галузі [80, с. 31; 81, с. 52], *winery*- виноробня [80, с. 41; 81, с. 62], *wine-growing regions*- виноробні регіони [80, с. 60; 81, с. 81], *aging laws*- правила витримки вина [80, с. 62; 81, с. 83], *by-the-glass wines*- продаж вина келихами [80, с. 21; 81, с. 42], *wine appellations*- винні марки [80, с. 21; 81, с. 42], *vineyard*- виноградники [80, с. 62; 81, с. 84], *foot of the glass*- ніжка келиха [80, с.79; 81, с.100], *cork*- корок [80, с.80; 81, с.101], *guides to wine appellation*- посібники з найменування вин [80, с.82; 81, с.94], *Grand Cru Class designation*- престижна позначка «класифікований Гран Крю» [80, с.106; 81, с.128], *wine testing*- винні дегустації [80, с.106; 81, с.129], *sensory expertise*- експертиза вина [80, с.107; 81, с.130], *world of enology*- світ енології [80, с.108; 81, с.130], *acquiring wine expertise*- навчання експертизи вина [80, с.109; 81, с.130], *wine courses*- винні

курси [80, с.115; 81, с.138], *distributor tastings*- дегустації дистриб'юторів [80, с.139; 81, с.161], *wine seminar*- винні семінари [80, с.139; 81, с.161], *wine-making technique*-техніка виноробства [80, с.139; 81, с.161], *fermented grapes*- ферментований виноград [80, с.139; 81, с.161], *wine fridge*- винна шафа [80, с.142; 81, с.164], *wine-crazy*- схиблені на вині [80, с.145; 81, с.167], *wine regions*- виноробні регіони [80, с.147; 81, с.169], *wine-growing areas*- виноробні області [80, с.150; 81, с.172], *art of winemaking*- мистецтво виноробства [80, с.152; 81, с.174], *wine elite*- винна еліта [80, с.161; 81, с.184], *wine obsessive*- шанувальник вина [80, с.163; 81, с.185], *nectar*- нектар [80, с.166; 81, с.189], *wine operation*- винне підприємство [80, с. 168 ; 81, с. 191], *wine country*- виноробний край [80, с. 168 ; 81, с. 191], *cellar celebrity*- знаменитість галузі [80, с. 169; 81, с. 192], *fermented grape juice*- ферментований виноградний сок [80, с. 170; 81, с. 193], *distributor tasting*- дистриб'юторська дегустація [80, с. 170; 81, с. 193], *wineries*- виноробне підприємство [80, с. 179; 81с. 202].

В романі були вказані наступні професії з світу вина: *winemakers* - виноробу [80, с. 22; 81, с. 42], *distributors* - дистриб'ютори [80, с. 22; 81, с. 42], *cupbearers* - виночерпії [80, с. 24; 81, с. 44], *wine butler* - буфетник [80, с. 22; 81, с. 45], *winemakers*- виноробу [80, с.75; 81, с.96], *wine experts*- експерти з вина [80, с.84; 81, с.106], *enology students*- студенти-енологи [80, с.100; 81, с.128], *wine pros*- винні професіонали [80, с.107; 81, с.129], *wine runner*- піднощик вина [80, с.119; 81, с.141], *wine team*- команда з вина [80, с.122; 81, с.144], *vintner*- виноградарі [80, с.142; 81, с.165], *custodians of the rare wine*- хранителі рідкісних вин [80, с.144; 81, с.166], *cupbearer- confidant*- виночерпій [80, с.145; 81, с.168], *wine director*-керівник з вина(у ресторанах) [80, с.147; 81, с.170], *growers*- виноробу [80, с.153; 81, с.175], *wine expert*- експерт з вина [80, с.118; 81, с.162], *consulting winemaker*- консультант- винороб [80, с.166; 81, с. 189], *wine economist*- економіст з вина [80, с.195; 81, с.172].

Авторка у своєму романі описала склад даних на етикетці пляшок вина, використовуючи наступні терміни: *bottle's label*- етикетка [80, с. 8; 81, с. 28], *producer name*- назва виробника [80, с. 8; 81, с. 28], *vintage*- рік збору винограду [80, с.8; 81, с. 28], *alcohol level*- рівень алкоголю [80, с.8; 81, с. 29], *bottle number*-

кількість вироблених пляшок [80, с.8; 81, с. 29], *sulfite content*- вміст сульфіту [80, с. 8; 81, с. 29], *government identification code*- з'ясовні державні коди [80, с.8; 81, с. 29].

У романі Б'янкою Боксер було використано терміни, які позначають властивості з яких складається «структура» вина: *sugar*- солодкість [80, с. 45; 81, с. 66], *residual sugar*- залишковий цукор [80, с. 49; 81, с. 66], *acid*- кислота [80, с. 36; 81, с. 66], *alcohol*- алкоголь [80, с. 45; 81, с. 66], *tannins*- дубильні речовини [80, с. 45; 81, с. 66], *texture*- текстура [80, с. 45; 81, с. 66].

Авторка використала і терміни, які позначають склад вина: *must*- муст [80, с. 47; 81, с. 68], *grape skins*- виноградні шкірки [80, с. 47; 81, с. 68], *seeds*- насіння [80, с. 47; 81, с. 68], *stems*- стебла [80, с. 47; 81, с. 68], *pulp*- м'якоть [80, с. 47; 81, с. 68]. Також авторкою були використані терміни, які означають органічні поєднання що містяться у винах і які визначають сомельє на дегустаціях: *Rotundone*- Ротундон [80, с. 30; 81, с. 51], крім того були використані наступні терміни на позначення ознак які мають вина при дегустації: *signs of gas*- ознаки газу [80, с. 38; 81, с. 60], *signs of sediment*- ознаки осаду [80, с. 38; 81, с. 60], *signs of viscosity*- ознаки в'язкості [80, с. 38; 81, с. 60].

Кожні вина мають: *flavor profiles*- ароматичні обриси [80, с. 71; 81, с. 92], *tears of the wine*- «сльози» [80, с. 72; 81, с. 94], у вина є наступні ознаки: *viscosity*- в'язкість [80, с. 72; 81, с. 94], *thickness*- густина [80, с. 72; 81, с. 94], *wine's body*- тіло вина [80, с. 72; 81, с. 94], *pyrazine*- піразин [80, с. 74; 81, с. 96], *moderate-plus tannins*- помірний рівень дубильних речовин [80, с. 74; 81, с. 96], *Brett*- Бретт (скорочення від «диких»дріжджів) [80, с. 75; 81, с. 96], *botrytis*- ботритис (незавершина стадія цвіле чого гриба, збудника сірої гнилі) [80, с. 76; 81, с. 97], *tannin*- тінін [80, с. 124; 81, с. 147].

У романі також був використаний термін на позначення кромки вина, де воно сягає келиха- *meniscus*- меніск [80, с. 72; 81, с. 94]. Авторка також згадує термін на позначення хвороби, яка може заразити корок пляшки і зіпсувати вино- *corked bottle*- коркова хвороба [80, с. 128; 81, с. 151].

У витриманому вині зазвичай є побічний продукт старіння, який з'являється десь на десятий день народження, коли молекули кислоти, колірною пігменту й таніну починають зв'язуватися разом і осідати в рідині- *sediment- осад* [80, с. 72; 81, с. 94].

В романі авторка зазначає види вина: *New World wine- вина Нового світу-* [80, с. 73; 81, с. 95], *Burgundy- Бургундське вино* [80, с. 117; 81, с. 139], *Bordeaux Grand Cru- Бордо Гран Крю* [80, с. 117; 81, с. 140], *mature Bordeaux- зріле Бордо* [80, с. 118; 81, с. 139], *buttery Chardonnay- маслянисте Шардоне* [80, с. 123; 81, с. 145].

Б'янка Боксер використала наступні терміни , які позначають розміри пляшок вина: *Magnit- Магнум* [80, с. 36; 81, с. 57], *Jeroboam- Джеробоам* [80, с. 36; 81, с. 57], *Rehobam- Реобаум* [80, с. 36; 81, с. 57], *Methuselah- Мефуселат* [80, с. 36; 81, с. 57], *Salamanzar- Саламанзар* [80, с. 36; 81, с. 57], *Balthazar- Балтазар* [80, с. 36; 81, с. 57], *Nebuchadnezzar- Навуходоносор* [80, с. 36; 81, с. 57] .

Б'янка Боксер вказала також наступні види келихів для вина: *bulbous model glasses- цибулеподібні келихи* [80, с.117; 81, с.139], *pear-shaped glasses- грушоподібні келихи* [80, с.118; 81, с.140], *Burgundy glasses -келихи бургундського* [80, с.131; 81, с.154], *glass of Condrieu- келих Кондріє* [80, с.142; 81, с.165].

У романі Б'янка Боксер згадує також вина *Saint-Emilion- Сен-Емільон* [80, с. 70; 81, с. 91], які класифікуються за трьома ступенями (за зменшенням): *Premier Grand Cru Class A- перший Гран Крю класу А* [80, с. 70; 81, с. 91], *Premier Grand Cru Class B- перший Гран Крю класу Б* [80, с. 70; 81, с. 91], *Grand Cru Class- класифікований Гран Крю* [80, с. 70; 81, с. 91].

У романі згадується також позначка якості, для відзнаки бургундських вин у порядку спадання: *Grand Cru- Гран Крю* [80, с. 150; 81, с. 172], *Premier Cru- Прем'є Крю* [80, с. 150; 81, с. 172], *Village- Вілляж* [80, с. 150; 81, с. 172], *Bourgogne- Бургонь* [80, с. 150; 81, с. 172], крім того існують також наступні рейтинги на визначення якості врожаю винограду: *"First Growths" - «Перший урожай»* [80, с. 150; 81, с. 172], *"Fifth Growths"- «П'ятий урожай»* [80, с. 150; 81, с. 172], а шанувальники вин Бордо використовують також наступні прізвиська для вин таких рейтингів: *"Super Seconds"- Супердругі* [80, с.195; 81, с.171]

Для позначення ознак вина авторка використовує такі терміни: *grassy permutations*- трав'янисті відтінки [80, с.11; 81, с. 31], *limeade permutations*- кислуваті відтінки [80, с.11; 81, с. 31], *dryness*- сухість [80, с. 30; 81, с. 50], *higher-acid wine*- вино з високою кислотністю [80, с. 46; 81, с. 67], *lower-acid wine*- вино з низькою кислотністю [80, с. 46; 81, с. 67], *sweetness of wine*- солодкість вина [80, с. 48; 81, с. 69], *viscous of wine*- в'язкість вина [80, с. 49; 81, с. 70], *thickness of wine*- густота вина [80, с. 49; 81, с. 70], *softness of wine*- м'якість вина [80, с. 49; 81, с. 70], *weak wine*- слабка пляшка [80, с.2; 81, с. 22], *nobel grape*- благородний сорт винограду [80, с. 11; 81, с. 31].

До ознак вина відносяться також наступні: *good-value wines*- хороші вина [80, с. 70; 81, с. 91], *wine of moderate-plus concentration*- вина з помірною концентрацією [80, с. 72; 81, с. 93], *clear wine*- ясне вино [80, с. 72; 81, с. 93], *young wine*- молоде вино [80, с. 75; 81, с. 96], *specific wines*- специфічні вина [80, с. 78; 81, с. 100], *sweet wines*- солодкі вина [80, с. 108; 81, с. 130], *fancy wines*- вигадливі вина [80, с. 114; 81, с. 136], *"aromatic" wines*- «ароматні вина» [80, с. 117; 81, с. 139], *dessert wines*- десертні вина [80, с. 117; 81, с. 139], *citrusy wines*- цитрусові вина [80, с. 123; 81, с. 145], *savory wines*- духмяні вина [80, с. 123; 81, с. 145], *exciting wine*- захопливе вино [80, с. 129; 81, с. 152], *high-acid wines*- вина з високою кислотністю [80, с. 141; 81, с. 163], *tannic wines*- дубильні вина [80, с. 141; 81, с. 163], *unbalanced wine*- незбалансоване вино [80, с. 175 ; 81, с.199], *balanced wine*- збалансоване вино [80, с. 175 ; 81, с.199], *natural wines*- натуральні вина [80, с.189 ; 81, с.213], *decent wine*- вишукане вино [80, с.191 ; 81, с.215], а при оцінюванні вино може бути: *balanced*- збалансоване [80, с. 106; 81, с. 129], *complex*- складне [80, с. 106; 81, с. 129], *rounded*- завершене [80, с. 106; 81, с. 129], *feeble*- слабке [80, с. 106; 81, с. 129], *flat*- пусте [80, с. 106; 81, с. 129], *faulty*- погане [80, с. 106; 81, с. 129].

У романі згадується назва крижиного вина, яке виготовлене з винограду, яке залишають мерзнути на лозі, щоб холод підвищив концентрацію цукру- *Eiswein*- Айсвайн [80, с. 142; 81, с. 165], також авторка згадала особливу назву густий концентрату виноградного соку- *"magical potion"*- «магічним зіллям» [80, с.189; 81, с.213]

Авторка згадує у романі наступні свята присвячені вину та конкурси з вина: *celebration of the wines of Burgundy- свято бургундського вина* [80, с. 147; 81, с. 169], *Grand Tasting- Велика дегустація* [80, с. 151; 81, с.173], *Gala Dinner- Гала-вечеря* [80, с. 151; 81, с.173], *Major California wine competition- Головний каліфорнійській конкурс з вина* [80, с. 176; 81, с.199], *Unified Wine & Grape Symposium- уніфікований виноробний симпозиум* [80, с. 186; 81, с.209].

У романі «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» авторка провела дослідження ринку вина і згадувала у своєму романі назви різних пляшок від бюджетних до більш елітних: *Chianti Classico- К'янти Класіко* [80, с.124; 81, с.147], *Miani Ribolla Gialla- Міані Ріболла Джалла* [80, с.128; 81, с.151], *Premier Cru Volnay-Прем'є Крю Волне* [80, с.128; 81, с.151], *Creek Cabernet Sauvignon- Крик Каберне Совінйон* [80, с.128; 81, с.151], *Viogniers- вина Віоньє* [80, с.141; 81, с.163], *Trimbach Class Ste. Трімбах Клас Сте.* [80, с.145; 81, с.167], *Sledgehammer- Следжхаммер* [80, с. 176; 81, с. 201], *Blue Nun- Блю Нан* [80, с. 193; 81, с. 217].

Авторка згадала у романі наступні американські пляшки вина, які відносяться до класу бюджетних вин: *Barefoot- Берфут* [80, с. 169; 81, с. 192], *Sutter Home- Самтер Хом* [80, с. 169; 81, с. 192], *Woodbridge- Вудбрідж* [80, с. 169; 81, с. 192], *Franzia- Франція* [80, с. 169; 81, с. 192], *Yellow Tail- Єллоу Тейл* [80, с. 169; 81, с. 192], а також пляшки вин з дивною назвою: *Accuvin- Акувін* [80, с. 186; 81, с. 210], *UberVine- Убервін* [80, с. 186; 81, с. 210], *Dynamos- Дінамос* [80, с. 186; 81, с. 210], *Nutristart- Нутрістарт* [80, с. 186; 81, с. 210], *Turbicel- Турбіцель* [80, с. 186; 81, с. 210], *Зім-о- Клір- Зуме-0- Clear* [80, с. 186; 81, с. 210], *the Thor- Тор* [80, с. 186; 81, с. 210].

Іншу підгрупу складають терміни, які відносяться до діяльності сомельє. До цієї підгрупи входять терміни, які описують ієрархію сомельє і обов'язки, які виконують сомельє.

До цієї групи відносяться терміни, які описують ієрархію сомельє: *cellar rat- льоховий щур* [80, с. 4; 81, с. 24], *wine-store clerk- працівник винної крамниці* [80, с. 4; 81, с. 24], *server- подавальник напоїв* [80, с. 4; 81, с. 24], *sommelier- сомельє* [80, с. 4; 81, с. 24], *head sommelier- головний сомельє* [80, с. 4; 81, с. 24], *beverage director-*

zavіduvach nаноїв [80, с. 4; 81, с. 24], *wine director- завідувач із вина* [80, с.5; 81, с. 25] і також рівні кваліфікації сомельє: *introductory sommelier- початківець* [80, с.14; 81, с. 34], *master sommelier- майстер* [80, с.14; 81, с. 34].

Б'янка Боксер у романі ввела термін для позначення людей, які працюють у винній галузі і є прихильниками вина: *cork dork- пляшковий сноб* [80, с.106; 81, с.129].

Авторка у своєму романі також описала порядок льохової карти: *celler map- льохова карта* [80, с.7; 81, с. 28], *fantasy name- фантазійне ім'я* [80, с.2; 81, с. 22], *vintage- дата виготовлення* [80, с.7; 81, с. 28], *locations- місцезнаходження* [80, с.7; 81, с. 28], *cellars- льохи* [80, с.2; 81, с. 22].

У романі були описані обов'язки, які виконують сомельє, а також навички, якими вони володіють і для цього були використані наступні терміни: *flavor-deducing skills- навички розрізняння ароматів* [80, с.12; 81, с. 32], *skill at serving wine- майстерність подання вина* [80, с.14; 81, с. 35], *art to expectoration- мистецтво спльовувати* [80, с.12; 81, с. 33], *“aerating” the wine- «аерація» вина* [80, с.46; 81, с. 67]. Б'янка Боксер описала дегустацію наосліп, які проходять усі сомельє, щоб підвищити свою кваліфікацію, на якій вони визначають: *wine`s aromas- аромат* [80, с.14; 81, с. 35], *flavors- присмаки* [80, с.14; 81, с. 35], *alcohol intensity- рівень кислотності* [80, с.14; 81, с. 35], *tannin level- рівень дубильних речовин* [80, с.14; 81, с. 35], *sweetness- солодкість* [80, с.14; 81, с. 35], *region of origin- регіон походження* [80, с.14; 81, с. 35], *grape variety- сорт винограду* [80, с.14; 81, с. 35], *vintage- рік збору врожаю* [80, с.14; 81, с. 35], *blind testing- дегустація наосліп* [80, с.12; 81, с. 33], *taste buds- смакові рецептори* [80, с.43; 81, с.64]. Крім того авторкою були використані терміни, що описують теоретичні знання винної галузі, які мають знати сомельє: *soil types- тип ґрунтів* [80, с.62; 81, с. 83], *yeast species- дріжджові закваски* [80, с. 63; 81, с. 85].

На дегустаціях сомельє відчувають: *vintages- витримку* [80, с.69; 81, с.91], *quality designation- якісні показники* [80, с.69; 81, с.91] і визначають: *opacity- непрозорість* [80, с.72; 81, с.94], *hue –відтінок* [80, с.72; 81, с.94].

На дегустаціях сомельє визначають також винні присмаки, у романі було вказано наступні присмаки, які відчують поціновувачі вина на дегустаціях: *zippy bell-pepper lemonade*- *цитрусовий дзвінко-перцевий лимонад* [80, с.69; 81, с.91] .

Сомельє приймаючи участь у конкурсах, в яких дегустують наосліп, формують- *specialized vocabulary of descriptions*- *описовий словник* [80, с.70; 81, с.92].

Часто сомельє мають власні ритуали, які допомагають їм перед дегустаціями наосліп на конкурсах сомельє, які називаються: *pre-tasting ritual*- *переддегустаційними ритуалами* [80, с.68; 81, с.89].

До обов'язків сомельє відносяться наступні терміни: *to wipe*- *обтерти горлечко* [35, с.81; 36, с.102], *to polish the glasses*- *відполірувати келихи* [80, с.81; 81, с.102], *to chill wine*- *охолодження вина* [80, с.133; 81, с.156].

Протягом своєї кар'єри сомельє стежать за колегами інших ресторанів, щоб упевнитися у власній спроможності спритно працювати з різноманітними картами вин, що називається - *"trails"*- *«слідкування»* [80, с.112; 81, с.134].

У своєму романі авторка також задує жінок-сомельє, які досягли успіху у винній галузі: *female sommelier*- *жінка- сомельє* [80, с.114; 81, с.137], *female Master Sommelier*- *Майстриня сомельє* [80, с.115; 81, с.137], *wine lady*- *дівчина-сомельє* [80, с.123; 81, с.145].

У ресторанах сомельє відкривають вино тільки в спеціальному місті, у задній частині обідньої зали- *stedenza*- *креденця* [80, с.117; 81, с.139], крім того сомельє мають власне місце у ресторані- *sommeliers' station*- *стійка сомельє* [80, с.117; 81, с.139]. Сомельє і інші працівники ресторану мають власні шифри, для відвідувачів: *"HWC"* (*"handle with care"*)- *ПО* (*«поводитися обережно»*) [80, с.121; 81, с.143], *"SOE"* (*"sense of entitlement"*)- *ПЗ* (*«пун землі»*) [80, с.121; 81, с.143], також у романі авторка вказала термін, яким працівники позначають жінок, які відмовляють своїх чоловіків від вина- *cork blocks*- *коркові переешкоди* [80, с.133; 81, с.155]. Сомельє у ресторанах після отримання від відвідувача інформації, щодо його смаків і уподобань у виборі вина визначає: *wine region*- *регіон вина* [80, с.125; 81, с.148], *wine style*- *стиль вина* [80, с.125; 81, с.148]. У романі був вказаний термін, який

вживають сомельє та винні дистриб'ютори на позначення їх відношення до вина- "*honeymoon effect*"-«ефект медового місяця» [80, с.187; 81, с.164].

У романі також був описаний процес декантування, який проводять сомельє, що включає наступні терміни: *decant*- декантування [80, с.16; 81, с. 36], *decanter*- декантер [80, с.18; 81, с. 38], *hyperdecantin*- гіпердекантувати [80, с.128; 81, с.151], *sediment*- осаd [80, с.18; 81, с. 38], *tannins*- дубільні речовини [80, с.18; 81, с. 38], *tartrate crystals*- тартрат [80, с.18; 81, с. 38].

У романі також присутні і наступні терміни, які відносяться до діяльності сомельє: *tasting groups*- дегустаційні групи [80, с.2; 81, с. 22], *hedonists*- гедоністи [80, с.21; 81, с. 41], *oenophiles*- енофіли [80, с.45; 81, с. 66], *enologist*- енолог [80, с.49; 81, с. 70], *taster*- дегустатор [80, с.12; 81, с. 32]. *spit cup*- чаша для спльовування [80, с.72; 81, с.93], *deciphering the wines*- розшифрування вина [80, с.69; 36, с.90], *professional tasters*- професійні дегустатори(ще одна назва для сомельє) [80, с.109; 81, с.130], *formal styles of service*- формальне обслуговування [80, с.112; 81, с.134], *wine wunderkind*- винний вундеркінд [80, с.113; 81, с.135], *logic of wine pairings*- логіка прасування вин [80, с.141; 81, с.163], *tasting notes*- дегустаційні нотатки [80, с.157; 81, с.180].

У своєму романі Б'янка Боскер провела дослідження смаків і запахів, щоб розібратися, як розвивати чутливість і використала для цього наступні терміни: *flavor sensations*- присмаки [80, с.74; 81, с.95], *ultimate objective evidence*- об'єктивні значення [80, с.74; 81, с.95], *smell and taste sensitivity*- смакова та нюхова чутливості [80, с.109; 81, с.130], *supertaster testing kit*- спеціальний комплект для визначення смакових здібностей [80, с.84; 81, с.106], *smell specialist*- спеціаліст з нюху [80, с.110; 81, с.132], *the Center for smell and taste*- Центр досліджень запахів і смаків [80, с.84; 81, с.107], *anosmia*- аносмія (нюховий еквівалент глухоти або сліпоти) [80, с.101; 81, с.123], *anosmics*- аносміки [80, с.104; 81, с.126], *Rotundone anosmia*- аносмія до ротондону [80, с.110; 81, с.133], *aromatic molecule*- ароматичні молекули [80, с.161; 36, с.184].

В романі авторка згадує терміни, які ввела в обіг науковиця Лінда Бартошук: *supertaster*- надсмакувач [80, с.84; 81, с.106], *nontaster*- несмакувачів [80, с.84; 81,

с.106], *tasters*- смакувачам [80, с.84; 81, с.106], *supersmellers*- наднюхальники [80, с.110; 81, с.132], крім того у романі було названо термін для позначення процесу, коли молекули запаху подорожують від рота угору до нюхових рецепторів- *retro-nasal olfaction*- ретро-носовий нюх [80, с.90; 81, с.112]. Б'янка Боскер вказала у романі назву пристрою японських дослідників, для дослідження нюху-"*sniffer-camera*"- «камера-нюхалка» [80, с.118; 81, с.140].

Б'янка Боскер у романі вказує назви конференцій пов'язаних із запахами і смаками: *Odor Spaces- Простір запахів* [80, с.99; 81, с.121].

Наступну підгрупу термінів сомельє, які були використані Б'янкою Боксер у її романі «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» складають сорти винограду. Їхню різновидність повинні знати усі сомельє, для того щоб правильно визначити їх різновид на дегустаціях, які підвищують рівень їх кваліфікації.

До благородних сортів винограду відносяться наступні: *Sauvignon Blanc*- Савіньйон Блан [80, с.11; 81, с. 32], *Tempranillo*- Темпранільйо [80, с.11; 81, с. 32], *Merlot*- Мерло [80, с.11; 81, с. 32], *Ceritas*- Серітас [80, с.19; 81, с. 40], *Chardonnay*- Шардоне [80, с.19; 81, с. 40].

До інших сортів винограду відносяться: *Pinot Noir*- Піно Нуар [80, с.1; 81, с. 21], *Zinfandel*- Зинфанделю [80, с.4; 81, с. 24], *Pinot Gris*- Піно Грі [80, с.7; 81, с. 28], *Fiano*- Фіано [80, с.7; 81, с. 28], *Aglianico*- Агліаноко [80, с.8; 81, с. 28], *Sangiovese*- Санджовезе [80, с.8; 81, с. 28], *Pinot Grigio*- Піно Гріджіо [80, с.10; 81, с. 30], *Malbec*- Мальбек [80, с.21; 81, с. 43], *Cabernet*- Каберне [80, с.21; 81, с. 43], *Bordeaux*- Бордо [80, с.25; 81, с. 46], *Rieslings*- Руслінг [80, с.30; 81, с. 50], *Nebbiolo*- Неббіоло [80, с.30; 81, с. 51], *Chenin Blanc*- Шенін Блан [80, с.40; 81, с. 60], *Chablis*- Шаблі [80, с.45; 81, с. 66], *Syrah*- Сіра [80, с.72; 81, с.94], *Madeira*- Мадейра [80, с.78; 81, с.100], *Meursault*- Мерсо [80, с.122; 81, с.145], *Amarone*- Амароне [80, с.134; 81, с.156], *Corvina*- Корвіна [80, с.135; 81, с.157], *Corvinone*- Ковіноне [80, с.135; 81, с.157], *Rondinella*- Рондінелла [80, с.135; 81, с.157], *Cabernet Franc*- Каберне Фран [80, с.140; 81, с.162], *Rioja*- Ріоха [80, с.162; 81, с.185], *Semillon*- Семіліон [80, с.166; 81, с.189], *Moscato*- Москато [80, с. 179 ; 81, с. 202], *Shiraz*- Шіраз [80, с. 192 ; 81, с. 216], *Jaume*- Жауме [80, с. 192 ; 81, с. 216], *Rousseau*- Руссо [80, с. 195 ; 81, с. 219],

grape variety- сорту винограду [80, с.72; 81, с.94] *species of grapes-сорти винограду* [35, с.1; 81, с. 21].

Наступну підгрупу термінів сомельє складають конкурси сомельє. Вони відіграють важливу роль у професійній діяльності сомельє, адже саме завдяки їм вони можуть підвищити свій кваліфікаційний рівень і стати професійними сомельє.

Насамперед в цю підгрупу відносяться назви установ які проводять конкурси і навчання сомельє, а також назви асоціацій: *Court of master Sommeliers- Двір майстрів сомельє* [80, с.2; 81, с. 22], *Wine&Spirit Education Trust- Інститут майстрів вина, Освітній фонд з вина й алкогольних напоїв* [80, с.5; 81, с. 25], *American Sommelier Association- Американська асоціація сомельє* [80, с.52; 81, с. 73], *Major League tasting- Велика Ліга з дегустації* [80, с.60; 81, с. 81] *Court event- подія Двору* [80, с.69; 81, с.90], *Guild of Sommeliers- Гільдія сомельє* [80, с.148; 81, с.171] *Institute of Masters of Wine- Інститут майстрів вина* [80, с. 179 ; 81, с. 206], .

Б'янка Боксер у своєму романі використала наступні назви екзаменів і сертифікатів сомельє: *Certified Sommelier Exam- Сертифікат сомельє* [80, с.2; 81, с. 22], *Court Diploma- Диплом Двору* [80, с.14; 81, с. 34], *Court exam- Іспит двору* [80, с.27; 81, с. 48], *Master Sommelier Exam- Іспит на звання Майстра Сомельє* [80, с.27; 81, с. 48], *Advanced Sommelier Exam- іспит на Просунутого сомельє* [80, с.53; 81, с. 74], *blind testing course- курс дегустації наосліп* [80, с.52; 81, с. 73].

Конкурси у яких змагаються сомельє: *World`s Best Sommelier Competition- Найкращий сомельє світу* [80, с.50; 81, с. 71], *TopSomm-«Топ-сомельє»* [80, с.58; 81, с. 79], *TopNewSom-«Новий топ-сомельє»* [80, с.61; 81, с. 82], *Best Young Sommelier- «Найкращий молодий сомельє»* [80, с.58; 81, с. 79], *Best Sommelier in America- «Найкращий сомельє Америки»* [80, с.59; 81, с. 79] *the Court`s Certified Sommelier Exam- Іспит Двору на сертифікат сомельє* [80, с.112; 81, с.134] .

Сомельє отримують після конкурсів наступні титули: *Master of Wine- Майстер вина* [80, с. 179 ; 81, с. 206], *The older Master Sommeliers- Найстарший Майстер сомельє* [80, с.77; 81, с.99]

Двір Майстрів сомельє розробив власний метод для розшифрування вина під назвою- *deductive tasting method- дедуктивний метод дегустації* [80, с.69; 81, с.90],

крім того Двір має власні посібники- *Court of Master Sommeliers' service guide*- довідник з обслуговування Двору майстрів сомельє [80, с.112; 81, с.134], *guidelines "Demeanor of the Professional Sommelier"*- посібник «Поведінка професійного сомельє» [80, с.112; 81, с.134], *Court's guidelines*- довідник Двору [80, с.123; 81, с.146], *the Court's tasting terminology*- дегустаційна термінологія Двору [80, с.73; 81, с.95]. Двір Майстрів сомельє розробив також власний кодекс- *Court's code of conduct*- кодекс поведінки Двору [80, с.114; 81, с.139]. У романі дуже часто зустрічається скорочення від Двору Майстрів сомельє- *Court-Двір* [80, с.69; 81, с.90].

Двір також розробив перелік того, що саме треба дослідити під час 4 етапів дегустації наосліп, який називається- *the Court's grid*- сітка [80, с.69; 81, с.90].

На конкурсах сомельє існує 4 етапи дегустації наосліп: *sight*- оглядання [80, с.69; 81, с.91], *nose*- нюхання [80, с.69; 81, с.91], *palate*- смакове сприйняття [80, с.69; 81, с.91], *conclusion*-висновок [80, с.69; 81, с.91].

Завдання, які проходять сомельє на конкурсах: *service section*- завдання з обслуговування [80, с.62; 81, с. 83], *theory section*-теоретична частина [80, с.62; 81, с. 83], *blind testing*- дегустація наосліп [80, с.62; 81, с. 83].

Отже, роман Б'янки Боксер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» та його переклад здійснений Ганною Руль насичений великою кількістю термінів, які органічно вплетені в канву художнього тексту і допомагають читачеві зрозуміти усі тонкощі роботи сомельє і процесу становлення професійним сомельє. Загалом було проаналізовано 300 термінів сомельє. Терміни сомельє, які були застосовані у романі Б'янки Боксер можна поділити загалом на чотири групи, відповідно до сфери застосування, до якої вони належать: винна галузь, діяльність сомельє, сорти винограду, конкурси сомельє. Було прослідковано частоту вживання цих чотирьох різних груп термінів сомельє, де винна галузь складає 51% , діяльність сомельє 24%, сорти винограду 13 % і конкурси сомельє 12% (див. Додаток Б).

3.2. Способи перекладу термінів сомельє

В процесі аналізу роману Б'янки Боксер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» були проаналізовані способи перекладу термінів сомельє українською мовою, здійсненого Ганною Руть. Під час аналізу роману ми виявили терміни сомельє і проаналізували способи їх перекладу за класифікацією Комісарова.

Для передачі термінів сомельє пов'язаних з винною галузі перекладачка Ганна Руть вдається в основному до транскодування, конкретизації, генералізації, та калькування.

Ганна Руть вдалася до такого розповсюдженого способу перекладу термінів, як транскодування, для термінів, які входять до складу вина і для передачі назв винних пляшок: *must- муст* [80, с. 47; 81, с. 68], *Rotundone- Ротундон* [35, с. 30; 36, с. 51], *Magnit- Магнум* [80, с. 36; 81, с. 57], *Jeroboam- Джеробоам* [80, с. 36; 81, с. 57], *Rehobaim- Рехобаум* [80, с. 36; 81, с. 57], *Methuselah- Мефуселат* [80, с. 36; 81, с. 57], *Salamanzar- Саламанзар* [80, с. 36; 81, с. 57], *Balthazar- Балтазар* [80, с. 36; 81, с. 57], *Nebuchadnezzar- Навуходоносор* [80, с. 36; 81, с. 57].

Деякі терміни у перекладі мали свої особливості, наприклад для передачі терміну **must** перекладачка вдалася до транскрипції, задля збереження структури вихідної лексичної одиниці, але в дужках вона подає опис цього терміну для кращого розуміння:

*If you are wondering why, keep in mind that every wine begins its life as a sweet srew of grape juice, called the **must**, that`s all mashed up with grape skins, seeds, stems, and pulp* [80, с. 47].

*Якщо вам цікаво, чому, просто пригадайте, що кожне вино починається із солодкого виноградного соку, яке називається «**муст**»(або виноградне сушло) [81, с. 68].*

У своєму романі Б'янка Боксер вказує мнемоніку, які використовують сомельє, для легкого запам'ятовування розміру винних пляшок. Це асоціативне речення, містить слова, які починаються на ту ж літеру і схожі за будовою, як і

назви розміру пляшок. Перекладачка Ганна Руль намагалась передати цю саму форму речення і використала адаптивне транскодування для передачі термінів на позначення розміру винних пляшок.

*“So Michael is **Magnum**; Jackson is **Jeroboam**; really, **Rehobaum**; makes, **Methuselah**; small, **Salamanzar**; boys, **Balthazar**; nervous, **Nebuchadnezzar**.”* [80, с. 36].

“Майкл Джексон ризикує милуванням солоденькими білошкірими недолітками”, де “Майкл” — магнум, “Джексон” — джеробоам, “ризикує” - реробаум, “милуванням”— мэфуселаг, “солоденьких” — саламанзар, “білошкірих”— балтазар, “недоліток” навуходоносор» [81, с. 57].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що перекладачка для перекладу термінів *Magnum, Jeroboam, Rehobaum, Methuselah, Salamanzar, Balthazar*, використалаа траснлітерацію, а для назви *Nebuchadnezzar* застосувала адаптивне транскодування, для адаптування цих назв для уураїнського читача.

У романі згадується назва крижиного вина, яке виготовлене з винограду, яке залишають мерзнути на лозі, щоб холод підвищив концентрацію цукру:

*... a forty-year- old German **Eiswein**, an ice wine made with grapes left to freeze on the vine, so the cold concentrates their sugar* [81, с.82].

*...німецький **Айсвайн** сорокарічної витримки — крижане вино, виготовлене з винограду, яке залишають мерзнути на лозі, щоб холод підвищив концентрацію цукру* [80, с. 77].

Перекладацький аналіз свідчить про те, що Ганна Руль вдалася до транскрипції, адже такий спосіб перекладу термінів робить зрозумілими ці лексичні одиниці для читачів мови перекладу.

У романі Б'янка Боскер згадує класифікацію вин Сен-Еміліон, які перекладачка Ганна Руль відтворила наступним чином:

*For instance, the wines of Saint-Emilion, an appellation on Bordeaux's right bank, are classified into three grades: **Premier Grand Cru Class A, Premier Grand Cru Class B, and Grand Cru Class**, in descending order* [80, с. 70].

Наприклад, вина Сен-Еміліон, що належать до правого берега Бордо, класифікуються за трьома ступенями (за зменшенням): **перший Гран Крю класу А, перший Гран Крю класу Б і класифікований Гран Крю** [81, с. 91].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що перекладачка використала два способи перекладу для передачі назв ступенів класифікації. Для перекладу частини *Premier*, було використано калькування, а *Grand Cru Class A*, *Premier Grand Cru Class B*, та *Grand Cru Class*, були перекладені за допомогою адаптивного транскодування. Ганна Руть вдалася до такого способу перекладу, щоб зробити класифікацію зрозумілою для читачів мови перекладу і задля збереження її структури.

У романі згадується також рейтинги на визначення якості врожаю винограду та позначки якості, для відзнаки бургундських вин. У перекладі Ганни Руть речення виглядає наступним чином:

Whereas Bordeaux helpfully ranks its top sixty-one producers into a hierarchy of "First Growths" (best of the best) through "Fifth Growths" (worst of the best), Burgundy holds itself too no such logic. It can be thought of as having four quality designations (Grand Cru, Premier Cru, Village, and Bourgogne, in descending order) [80, с. 150].

Якщо 61 топовий виробник Бордо на удачу посідає місця в рейтингах «Перший урожай» (найкращий з найкращих) і «П'ятий урожай» (найгірший з найкращих), Бургундія йде іншим шляхом. Вона має чотири позначки якості: Гран Крю, Прем'є Крю, Вілляж і Бургонь у порядку спадання [81, с. 172].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що рейтинги на визначення якості *"First Growths"* та *"Fifth Growths"* задля збереження їх сенсу були перекладені за допомогою калькування. Позначки якості для відзнаки бургундських вин *Grand Cru*, *Premier Cru*, *Village* та *Bourgogne* перекладачка Ганна Руть переклала за допомогою транскрипції, адже такий спосіб робить зрозумілими ці лексичні одиниці для читачів мови перекладу.

У романі також був використаний термін на позначення кромки вина, де воно сягає келиха- *meniscus*- *меніск* [80, с. 72; 81, с. 94], який перекладачка Ганна Руть відтворила також за допомогою транскрипції.

У романі Б'янка Боскер використовує терміни, пов'язані із специфікою створення вина, які перекладачка відтворила за допомогою транслітерації, але вони без додаткового опису будуть не зрозумілі читачам мови перекладу, тому Ганна Руть додає також опис цих термінів у дужках: *Brett*- *Бретт* (скорочення від «диких»дріжджів) [80, с. 75; 81, с. 96], *botrytis*- *ботрітіс* (*незавершена стадія цвіле чого гриба, збудника сірої гнилі*) [80, с. 76; 81, с. 97],

За допомогою транскодування були перекладені також наступні терміни пов'язанні з винною галуззю: *tannin*- *тінін* [80, с. 124; 81, с. 147], *pyrazine*- *піразин* [80, с. 74; 81, с. 96], *Bordeaux Grand Cru*- *Бордо Гран Крю* [80, с. 117; 81, с. 140].

У романі «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» авторка провела дослідження ринку вина і згадувала у своєму романі назви різних пляшок від бюджетних до більш елітних, Ганна Руть переклала їх за допомогою транслітерації: *Trimbach Class Ste.*- *Трімбах Клас Сте.* [80, с.145; 81, с.167], *Sledgehammer*- *Следжхаммер* [80, с. 176; 81, с. 201], транскрипції: *Chianti Classico*- *К'янти Классіко* [80, с.124; 81, с.147], *Blue Nun*- *Блю Нан* [80, с. 193; 81, с. 217], та адаптивного транскодування: *Miani Ribolla Gialla*- *Міані Ріболла Джалла* [80, с.128; 81, с.151], *Premier Cru Volnay*- *Прем'є Крю Волне* [80, с.128; 81, с.151], *Creek Cabernet Sauvignon*- *Крік Каберне Совіньйон* [80, с.128; 81, с.151].

У романі Б'янки Боскер були згадані також назви американських вин, які є дуже популярними:

That same year, Americans spent almost \$2 billion on five "bad" wines alone: Barefoot, Sutter Home, Woodbridge, Franzia, and Yellow Tail—smash hits from Treasury's biggest competitors [80, с. 169],.

У тому самому році американці витратили маже 2 мільярди доларів лише на п'ять «поганих» вин- *Берфут, Самтер Хом, Вудбрідж, Франція і Сллоу Тейл*—найбільших конкурентів Treasury [81, с. 192].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що перекладачка Ганна Руть використала транскодування для передачі цих назв, а саме для назв *Barefoot*, *Woodbridge* та *Franzia* була використана транслітерація, назва *Sutter Home* була перекладена за допомогою адаптивного транскодування, а *Yellow Tail* за допомогою транскрипції. Вибір такого способу перекладу зумовлений відсутністю відповідників в українській мові і у необхідності їх адаптації для читача мови перекладу.

Також у романі «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» були згадані назви винних виробів, з якими авторка стикнулася на одній з дегустаційних виставок для сомельє:

The products I passed had futuristic-sounding names that suggested sci-fi feats of flavor manipulation: Accuvin, UberVine, Dynamos, Nutristart, Turbicel, Zyme-0- Clear, the Thor [80, с. 186].

Вироби, повз які я проходила, мали футуристичні назви й пропонували науково-фантастичні дії для керування смаком: «Акувін», «Убервін», «Дінамос», «Нутрістарт», «Турбіцель», «Зім-о- Клір», «Тор» [81, с. 210].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що перекладачка для передачі цих назв українською мовою використовує транслітерацію, щоб зробити їх зрозумілими для україномовного читача та адаптації їх для мови перекладу, такий спосіб перекладу зберігає форму терміну, але робить його більш зрозумілим для читачів.

Деякі терміни потребують використання під час перекладу слова з вужчим предметно-логічним значенням ніж в англійській мові, тому Ганна Руть використовувала конкретизацію, для передачі деяких термінів сомельє у винній галузі: *wine boxes*- винні кейси [80, с.6; 81, с. 26], *wine lists*- карта вин [80, с. 21; 81, с. 41], *aging laws*- правила витримки вина [80, с. 62; 81, с. 83], *by-the-glass wines*- продаж вина келихами [80, с. 21; 81, с. 42], *wine appellations*- винні марки [80, с. 21; 81, с. 42], *bottle number*- кількість вироблених пляшок [80, с.8; 81, с. 29], *sugar*- солодкість [80, с. 45; 81, с. 66], *grassy permutations*- трав'янисті відтінки [80, с.11; 81, с. 31], *limeade permutations*- кислуваті відтінки [80, с.11; 81, с. 31], *nobel grape*-

благородний сорт винограду [80, с. 11; 81, с. 31], *cupbearers*- виночерпії [80, с. 24; 81, с. 44].

У романі авторка описала хворобу вина, у перекладі опис виглядає наступним чином:

*I watched Victoria pour a \$300 bottle down the drain. It was **corked**—a bit of the chemical trichloroanisole had contaminated the bottle's cork, lending the wine a wet-cardboard stench.* (конкретизація) [80, с. 128].

Я бачила, як Вікторія виливає пляшку за зоо доларів у раковину, бо та мала «коркову хворобу»: трохи хімічної сполуки трихлоранізолу, що заразив корок пляшки, і вино стало тхнути мокрим картоном [81, с. 151].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що Ганна Руль використала конкретизацію для перекладу хвороби вина, цей спосіб є доцільним, адже він розкриває зміст поняття і робить його зрозумілим, і прийнятним для мови перекладу.

У своєму романі Б'янка Боксер дуже часто вживає наступне вино:

*Victoria pointed to glasses that looked like a transparent grapefruit and were for red **Burgundy*** [80, с. 117].

*Вікторія вказала на келихи, які нагадували прозорі грейпфрути й призначалися для **Бургундських вин*** [81, с. 139].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що перекладачка вдалася до конкретизації, задля повного розкриття терміну і його розуміння для мови перекладу.

У романі Б'янки Боксер часто дає свої терміни для позначення прихильників вина:

*Did **wine-crazy** crave certain bottles because they loved feeling like sacks of water and organs?* [80, с.145]

*Чи справді **схиблені на вині** жадають особливих пляшок, бо люблять почуватися ємністю з водою та органами?* [81, с.167].

Перекладачка Ганна Руль використала конкретизацію для передачі цього терміну українською мовою, для того щоб передати задум авторки і зберегти відповідний зміст речення.

За допомогою конкретизації були перекладені також наступні терміни: *descent wine*- вишукане вино [80, с.191 ; 81, с.215], *flavor profiles*- ароматичні обриси [80, с. 71; 81, с. 92], *moderate-plus tannins*- помірний рівень дубильних речовин [80, с. 74; 36, с. 96], *wine runner*- піднощик вина [80, с.119; 81, с.141], *director*-керівник з вина(у ресторанах) [80, с.147; 36, с.170], *wine growers*- винороби [80, с.153; 81, с.175], *guides to wine appellation*- посібники з найменування вин [80, с.82; 81, с.94], *sensory expertise*- експертиза вина [80, с.107; 81, с.130], *acquiring wine expertise*- навчання експертизи вина [80, с.109; 81, с.130], *wine-making technique*- техніка виноробства [80, с.139; 81, с.161], *wine regions*- виноробні регіони [80, с.147; 81, с.169], *wine-growing areas*- виноробні області [80, с.150; 81, с.172], *wine operation*- винне підприємство [80, с. 168 ; 81, с. 191], *wineries*- виноробне підприємство [80, с. 179; 81с. 202].

Для перекладу термів сомельє Ганна Руль використала також генералізацію, для збереження сенсу терміну, у такому реченні:

A wealthy family's "wine butler" was part server, part winemaker, and part alchemist who drew on elaborate recipes to rescue fake, faulty, ropy, pricked, and adulterated bottles [80, с. 25].

«**Буфетник**» у заможній був частково служником, частково виноробом і частково алхіміком, який вдавався до складних рецептів, щоб урятувати підробку чи пошкоджену, неякісну, проколоту або зіпсовану пляшку [81, с. 45].

Ганна Руль вдається до генералізації, використовуючи слова з вужчим предметним значенням, задля адекватної передачі термінів сомельє у винній галузі: *good-value wines*- хороші вина [80, с. 70; 81, с. 91], *flat*- пусте [80, с. 106; 81, с. 129], *faulty*- погане [80, с. 106; 81, с. 129]. *tears of the wine*- «сльози» [80, с. 72; 81, с. 94], *cupbearer*- *confidant*- виночерпій [80, с.145; 81, с.168], *wine fridge*- винна шафа [80, с.142; 81, с.164], *wine obsessive*- шанувальник вина [80, с.163; 81, с.185] *wine country*-

виноробний край [80, с. 168 ; 81, с. 191], *cellar celebrity*- знаменитість галузі [80, с. 169; 81с. 192].

У романі авторка вказала симпозиум, на який збираються люди, які працюють у сфері вина:

*Each year, 14,000 winemakers and grape growers descend on the Sacramento convention center for the **Unified Wine & Grape Symposium**, a trade show...*[80, с. 186].

Щороку 14 000 виноробів і виноградарів збираються конференц-центрі Сакраменто на **уніфікований виноробний симпозиум**- торгову виставку...[81, с.209].

Порівняльний аналіз, свідчить про те, що для передачі симпозиуму, перекладачка використала два способи перекладу: *Unified* та *Symposium* були відтворенні Ганною Руть за допомогою калькування, а для *Wine & Grape* перекладачка вирішила використати слово з вужчим предметним значенням. Таке рішення зумовлене тим, що в мові перекладу відсутня назва цього симпозиуму і Ганна Руть намагалася створити відповідник зрозумілий для україномовної аудиторії.

Для передачі термінів сомельє у книзі Б'янки Боксер «Мандрівка у вишуканий світ сомельє» перекладачка Ганна Руть вдається до такого розповсюдженого способу перекладу, як калькування. До прикладу у таких реченнях де Б'янка Боксер вживала термінологічну лексику сомельє на позначення складу даних на винній етикетці і льоховій карті: *producer name*- назва виробника [80, с. 8; 81, с. 28], *alcohol level*- рівень алкоголю [80, с.8; 81, с. 29], *sulfite content*- вміст сульфіту [80, с. 8; 81, с. 29]. Також перекладачка використала калькування для передачі термінів, які позначають властивості вина: *acid*- кислота [80, с. 45; 81, с. 66], *alcohol*- алкоголь [80, с. 45; 81, с. 66], *tannins*- дубильні речовини [80, с. 45; 81, с. 66], *texture*- текстура [80, с. 45; 81, с. 66], *wine's body*- тіло вина [80, с. 72; 81, с. 94].

Велику частину термінів сомельє у романі «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» складають терміни з винної галузі, більшу частину з яких складають ознаки вина, які перекладачка Ганна Руть також переклала за допомогою

калькування; *clear wine*- ясне вино [80, с. 72; 81, с. 93], *young wine*- молоде вино [80, с. 75; 81, с. 96], *specific wines*- специфічні вина [80, с. 78; 81, с. 100], *sweet wines*- солодкі вина [80, с. 108; 81, с. 130], *fancy wines*- вигадливі вина [80, с. 114; 81, с. 136], "*aromatic*" *wines*- «ароматні вина» [80, с. 117; 81, с. 139], *dessert wines*- десертні вина [80, с. 117; 81, с. 139], *citrusy wines*- цитрусові вина [80, с. 123; 81, с. 145], *savory wines*- духмяні вина [80, с. 123; 81, с. 145] *exciting wine* - захопливе вино [80, с. 129; 81, с. 152], *tannic wines*- дубильні вина [80, с. 141; 81, с. 163], *unbalanced wine*- незбалансоване вино [80, с. 175 ; 81, с.199], *balanced wine*- збалансоване вино [80, с. 175 ; 81, с.199], *natural wines*- натуральні вина [35, с.189 ; 81, с.213].

Деякі терміни перекладачка переклала за допомогою калькування, але змінила порядок розташування калькованих елементів:

*Sweet wines play nicely with spicy foods; **high-acid wines** with high-fat foods; bitter, tannic wines with salt* [80, с. 141].

*Солодкі вина добре пасують до гострих страв, **вина з високою кислотністю**— до жирної їжі, гіркі, дубильні вина-до солоного* [81, с. 163].

Ганна Руль вдалася до такого способу перекладу задля адекватної передачі терміну українською мовою і збереження його значення.

*"Here we have a clear red **wine of moderate-plus concentration** with dark ruby at the core... "* [80, с. 72]

*«Перед нами ясне червоне **вино з помірною концентрацією**, темно-рубінове в центрі...»* [81, с. 93]

Перекладацький аналіз свідчить про те, що цей термін був перекладений також за допомогою калькування, але супроводжувався вилученням слова *plus*, для адекватного відтворення терміну, зрозумілого для читачів.

У романі Б'янка Боскер згадує особливу термінологію сомельє, якою вони користуються при описі складу вина, одним з таких термінів є термін - "*magical potion*"- «магічне зілля» [80, с.189; 81, с.213].

*thick grape-juice concentrate that's been called a "**magical potion.**"* [80, с.213].

...густий концентрат виноградного соку, який називають «магічним зіллям». [81, с.189].

Порівняльний аналіз свідчить, що Ганна Руль для перекладу такого терміну використала калькування, задля збереження сенсу поняття.

Б'янка Боскер вказує у романі також прізвисько, які шанувальники вин Бордо використовують для вин рейтингів «Перший урожай» та «П'ятий урожай»: "*Super Seconds*"- *Супердругі* [80, с.195; 81, с.171]. Ганна Руль переклала цей термін за допомогою калькування, задля збереження сенсу цільового терміну. В романі авторка зазначає також види вина, які перекладачка відтворила за допомогою калькування, змінюючи порядок калькованих елементів: *New World wine*- *вина Нового світу* [80, с. 73; 81, с. 95].

В романі були вказані наступні професії з світу вина, які були перекладені за допомогою калькування- *winemakers*- *винороби* [80, с.75; 81, с.96], *wine pros*- *винні професіонали* [80, с.107; 81, с.129], *wine experts*- *експерти з вина* [80, с.84; 81, с.106], *custodians of the rare wine*- *хранителі рідкісних вин* [80, с.144; 81, с.166], *consulting winemaker*- *консультант- винороб* [80, с.166; 81, с. 189], наступні терміни супроводжуються зміною порядку калькованих елементів: *enology students*- *студенти-енологи* [80, с.100; 81, с.128], *wine team*- *команда з вина* [80, с.122; 81, с.144], *wine expert*- *експерт з вина* [80, с.118; 81, с.162], *wine economist*- *економіст з вина* [80, с.195; 81, с.172].

Б'янка Боскер у своєму романі «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» вказала також види келихів для вина, які були перекладені Ганною Руль за допомогою калькування, задля збереження їх структури і цільового значення: *bulbous model glasses*- *цибулеподібні келихи* [80, с.117; 81, с.139], *pear-shaped glasses*- *грушоподібні келихи* [80, с.118; 81, с.140].

Наступні терміни з світу сомельє були перекладені Ганною Руль за допомогою калькування. Що точно передає зміст термінів: *foot of the glass*- *ніжка келиха* [80, с.79; 81, с.100], *world of enology*- *світ енології* [80, с.108; 81, с.130], *wine courses*- *винні курси* [80, с.115; 81, с.138], *wine testing*- *винні дегустації* [80, с.106; 81, с.129], *wine seminar*- *винні семінари* [80, с.139; 81, с.161], *fermented grapes*- *ферментований виноград* [80, с.139; 81, с.161], *art of winemaking*- *мистецтво виноробства* [80, с.152;

81, с.174], *wine elite*- винна еліта [80, с.161; 81, с.184], *fermented grape juice*- ферментований виноградний сік [80, с. 170; 81с. 193],

Наступні терміни з дистрибуторської діяльності були перекладені наступним чином:

In addition to my testing groups, Morgan and Victoria were passing along invitations to all sorts of events: distributor tastings, wine seminars, parties, lunches [80, с.139].

На додачу до дегустаційних груп, Морган і Вікторія постачали мені запрошення на всі види подій: **дегустації дистрибуторів**, винні семінари, вечірки, обіди [81, с.161].

Even Morgan, usually patient with my prying, had grown agitated when I brought up the quality question at a distributor tasting [80, с. 170],

Навіть Морган, який зазвичай спокійно ставився до моєї допитливості, рознервувався, коли я підняла питання якості на **дистрибуторській дегустації** [36 с. 193],

Порівняльний аналіз свідчить про те що Ганна Руль переклала термін *distributor tastings* за допомогою калькування, але змінила порядок калькованих елементів у реченнях, задля адекватної передачі змісту самого речення і збереження значення терміну.

Б'янка Боскер згадала у своєму романі особливу термінологію, якою користуються сомельє при вивченні процесу створення вина, щоб мати змогу правильно визначити сорт винограду на дегустаціях:

Ironically, the secret to making this "nectar" is perfectly rotten grapes: It relies on Sauvignon Blanc and Semillon berries [80, с.166].

За іронією долі, таємницею створення «нектару» є повністю зогнилий виноград Совіньйон Блан і Семіліон [81, с.189].

Ганна Руль переклала цей термін за допомогою калькування, зберігши цільовий зміст поняття.

Авторка роману Б'янка Боскер згадує у своєму романі також свята присвячені вину та конкурси з вина, які перекладачка відтворює за допомогою калькування:

Grand Tasting- Велика дегустація [80, с. 151; 81 с.173], *Gala Dinner- Гала-вечеря* [80, с. 151; 81 с.173], наступний термін супроводжується зміною калькованих елементів, задля його адекватної передачі: *celebration of the wines of Burgundy- свято бургундського вина* [80, с. 147; 81 с. 169], *Major California wine competition- Головний каліфорнійській конкурс з вина* [80, с. 176; 81, с.199],

Отже для передачі термінів сомельє пов'язаних з винною галузю, Ганна Рупль в основному використовує транскодування і калькування, що є розповсюдженим способом передачі терміну вихідною мовою, коли у мові перекладу відсутні перекладацькі відповідники. Також деякі терміни вимагали застосування конкретизації та генералізації, задля збереження змісту терміну і його логічного застосування. Терміни з винної галузі складають 154 від усіх проаналізованих термінів, де за допомогою транскодування було перекладено 35% термінів, калькування, 38%, конкретизації 19 % і за допомогою генералізації було перекладено 8 % термінів сомельє з винної галузі(див. Додаток Г), тому можна дійти висновку, що перекладачка найчастіше використовувала для перекладу транскодування та калькування, а спосіб генералізації був застосований рідше всіх.

Так як у мові перекладу відсутні перекладні відповідники, для перекладу термінів, які відносяться до діяльності сомельє перекладачка Ганна Рупль використовує транскодування, адже такий спосіб робить зрозумілими ці лексичні одиниці для читачів мови перекладу. В свою чергу транскодування, є одним із найпростіших прийомів перекладу терміна на лексичному рівні, але є дуже доцільною, коли перекладач не може дібрати слово або слова в мові перекладу, які б адекватно передавали зміст поняття та задовольняли вимоги термінотворення. Перекладачка використала адаптивне транскодування для передачі таких термінів: *aerating” the wine- «аерація» вина* [80, с.46; 81, с. 67], *enologist- енолог* [80, с.49; 81, с. 70], *decant- декантування* [80, с.16; 81, с. 36]. Деякі терміни Ганна Рупль переклала за допомогою транслітерації: *hedonists- гедоністи* [80, с.21; 81, с. 41], *decanter- декантер* [80, с.18; 81, с. 38], та транскрипції: *oenophiles- енофіли* [80, с.45; 81, с. 66], *sommelier- сомельє* [80, с. 4; 81, с. 24], *anosmics- аносміки* [80, с.104; 81, с.126].

У романі така важлива частина діяльності сомельє була згадана у наступному реченні:

Surprisingly little of her time was spent taking care of the wine- opening it, decanting it, and chilling it [80, с. 133].

На диво, дуже мала частина її часу присвячувалася вину: його декантуванню, охолодженню, відкриттю, фільтруванню [81, с. 156].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що Ганна Рупль для перекладу цього важливого процесу, використала транскодування, для повної передачі терміну і його адаптування для україномовного читача твору.

Б'янка Боскер у романі вказала термін, на позначення спеціального місця у ресторанах, для сомельє:

That should happen out of sight, by the sommeliers' station-ahem, cmedenza — at the rear of the dining room [80, с.117].

Це має відбуватися за межами видимості, у спеціальному місці, кхм, на креденці, у задній частині обідньої зали [81, с.139].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що Ганна Рупль для адаптування цього терміну для читачів мови перекладу, використала адаптивне транскодування, що робить його більш зрозумілим, але зберігає його форму.

Ганна Рупль використовує також конкретизацію, задля адекватної передачі терміну сомельє вихідною мовою: *server- подавальник напоїв* [80, с. 4; 81, с. 24], *beverage director- завідувач напоїв* [80, с. 4; 81, с. 24], *wine director- завідувач із вина* [80, с.5; 81, с. 25] *blind testing- дегустація наосліп* [80, с.12; 81, с. 33], *skill at serving wine-майстерність подання вина* [80, с.14; 81, с. 35], *art to expectoration- мистецтво спльовувати* [80, с.12; 81, с. 33], *flavors- присмаки* [80, с.14; 81, с. 35], *alcohol intensity- рівень кислотності* [80, с.14; 81, с. 35], *tasting groups- дегустаційні групи* [80, с.2; 81, с. 22], *spit cup- чаша для спльовування* [80, с.72; 81, с.93], *logic of wine pairings- логіка прасування вин* [80, с.141; 81, с.163].

Але деяку складність для перекладу термінів викликав термін *vintage*, який Ганна Руль використовуючи конкретизацію перекладає по різному, в залежності від контексту речення:

*Generally speaking, she explained, a bottle's label lists some combination of producer name, fantasy name, and **vintage** (the year the grapes were harvested) [80, с. 8].*

*«Загалом, - пояснювала вона, етикетка на пляшці наводить певні дані про назву виробника, фантазійне ім'я, **рік збору винограду** [81, с. 28].*

Перекладацький аналіз свідчить про те, що у цьому реченні термін *vintage* був перекладений за допомогою конкретизації і означає *рік збору винограду*, відповідно до контексту даного речення.

*This is our cellar map. It runs in alphabetical order by producer, with producer, fantasy name, **vintage**, and then the locations." said Lara [80, с.7].*

*Це наша льохова карта. складена таким порядком. виробник, постачальник, фантазійна назва, **дата виготовлення** і потім місцезнаходження, пояснила Лара [81, с. 28].*

Перекладацький аналіз свідчить про те, що перекладачка Ганна Руль знову вдалась до конкретизації, але в цьому реченні термін *vintage*, має інше значення, це спричинено контекстом речення.

*Can they deduce an anonymous wine's aromas, flavors, acidity, intensity, tannin level, sweetness, region of origin, grape variety, and **vintage**? [80, с.14],*

*Чи можуть вони визначити аромат, присмаки, рівні кислотності, вміст алкоголю, рівень дубильних речовин, солодкість, регіон походження, сорт винограду та **рік збору врожаю** анонімного вина?) [81, с. 35].*

Перекладачка Ганна Руль, задля збереження правильного контексту речення надала терміну *vintage* ще одного значення, але хоч терміни і повинні бути однозначними, для того, щоб зберегти правильне значення в оригіналі перекладачка перекладає даний термін по різному.

Б'янка Боскер у романі ввела термін для позначення людей, які працюють у винній галузі і є прихильниками вина:

*I picked up in Dresden, the answer to what makes a **cork dork** a cork dork is more complicated than teaching our noses to discriminate ever more minute differences in aroma* [80, с.106].

Під час навчання в Дрездені я зрозуміла, що те, що робить «Пляшкового сноба» пляшковим снобом, складнішим за вміння носа розрізняти найтонші відмінності в ароматі [81, с.129].

Порівняльний аналіз, свідчить, що Ганна Руть для перекладу цього терміну використала конкретизацію, щоб адаптувати термін для українського читача, але зберігати сенс, який в нього вклала авторка Б'янка Боскер.

Б'янка Боскер вказала у романі обов'язки сомельє, які вони повинні виконувати належним чином:

*Others had their scores docked for missing a **wipe**, failing to polish their glasses, standing awkwardly, and letting their nerves show* [80, с. 81].

*Інші згаяли бали за те, що забули **обтерти горлечко**, не змогли відполірувати келихи, незграбно стояли, нервували й були занадто дружними* [81, с. 102].

Ганна Руть для передачі обов'язків сомельє, які є важливою частиною їх професійної діяльності використовує конкретизацію, щоб точно передати зміст поняття і те що хотіла сказати авторка роману.

У романі «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» Б'янка Боскер також згадує жінок, які працюють сомельє у ресторанах:

*-Are you the **wine lady**?* [80, с.123;].

*-Ви...**дівчина-сомельє**?* [81, с.145].

Перекладачка Ганна Руть для передачі цього терміну вихідною мовою, використала конкретизацію, щоб, зробити зрозумілим цей термін для читачів, означити жіночу професію сомельє і також зберегти контекст речення.

У своєму романі Б'янка Боскер провела дослідження смаків і запахів, щоб розібратися, як розвивати чутливість, адже це є дуже важливим для професії сомельє. Такі терміни можна віднести до діяльності сомельє, адже вони є необхідними для їх професії. Ганна Руль переклала їх за допомогою конкретизації, для їх адаптації для українського читача: *smell specialist- спеціаліст з нюху* [80, с.110; 81, с.132], *Center for smell and taste- Центр досліджень запахів і смаків* [80, с.84; 36, с.107], *Rotundone anosmia- аносмія до ротондону* [80, с.110; 81, с.133], Б'янка Боскер у романі вказує також назву конференції пов'язаною із запахами і смаками, яку відвідують сомельє, і для передачі якого Ганна Руль теж скористалася конкретизацією: *Odor Spaces- Простір запахів* [80, с.99; 81, с.121].

В романі авторка згадує терміни, які вела в обіг науковиця Лінда Бартошук:

...according to University of Florida scientist Linda Bartoshuk, who coined the term "supertaster" in 1991. (Another 25 percent of humans are "nontasters," scientists callous term for people with normal tongues, and the remaining 50 percent are "tasters," blessed with just a sprinkling of extra receptors.) [80, с.84].

...каже науковиця Лінда Бартошук з університету Флориди, яка в 1991 році вперше ввела в обіг термін «надсмакувач». (Ще 25 % людей належать до «несмакувачів» - нахабний науковий термін для людей зі звичайними язиками, і 50 % решти є «смакувачами», яких природа нагородила невеликою кількістю додаткових рецепторів) [81, с.106].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що Ганна Руль для введення в обіг термінів, які є незнайомими для українського читача, використовує конкретизацію, для того щоб окреслити поняття, і передати сенс, який вони мають у цільовому тексті.

У романі Б'янки Боскер « Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» деяку складність для перекладу мав наступний термін у реченні:

Using a supertaster testing kit I ordered from a company that... [80, с.84; 81, с.106].

Якось я замовила спеціальний комплект для визначення смакових здібностей у компанії... [80, с.84; 81, с.106].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що так як у мові перекладу відсутній відповідник вказаному терміну, Ганна Руть переклала його описово, щоб адаптувати його для читачів мови перекладу, але зберегти цільовий сенс терміну.

Б'янка Боскер вказала у романі назву пристрою японських дослідників, для дослідження нюху:

Japanese researchers used an adorably named "sniffer-camera" to show why this may be... [80, с.118].

Аби пояснити це, японські дослідники використали пристрій із чудовою назвою «камера-нюхалка»... [81, с.140].

Ганна Руть для перекладу і адаптуванню цього терміну використала конкретизацію, задля адекватної передачі поняття і збереження його сенсу.

Ганна Руть використовує генералізацію, для передачі термінів, які відносяться до ієрархії сомельє, які мають деякі особливості: *introductory sommelier- початківець* [80, с.14; 81, с. 34], *master sommelier- майстер* [80, с.14; 81, с. 34], *wine`s aromas- аромат* [80, с.14; 81, с. 35], *tartrate crystals- тартрат* [80, с.18; 81, с. 38], *formal styles of service- формальне обслуговування* [80, с.112; 81, с.134], *female Master Sommelier- Майстриня сомельє* [80, с.115; 81, с.137] .

*There are four levels of qualifications that progress from **Introductory Sommelier to Master*** [80, с.14].

*Є чотири рівні кваліфікації сомельє: від **Початківця** до **Майстра*** [81, с. 34].

Для уникнення повтору Ганна Руть використала генералізацію і зберегти вихідний сенс зазначеного поняття.

*Can they deduce an anon-ymous **wine's aromas, flavors, acidity, intensity, tannin level, sweetness, region of origin, grape variety, and vintage?*** [80, с.14],

Чи можуть вони визначити **аромат**, присмаки, рівні кислотності, вміст алкоголю, рівень дубильних речовин, солодкість, регіон походження, сорт винограду та рік збору врожаю анонімного вина? [81, с. 35].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що Ганна Рупль також задля уникнення повторів використовує генералізацію.

Б'янка Боксер у романі зазначає з чого складається смак:

*The palate. This includes **flavor sensations** ("bay leaf" "ashy" and, the ultimate objective evidence, structure (acid, sugar, alcohol, tannin, body) [80, с.74].*

Смак. Він включає в себе **присмаки** («лаврове листя», «попіл») і об'єктивні значення (кислота, цукор, алкоголь, дубильні речовини, тіло) [81, с.95].

Ганна Рупль для перекладу цих термінів використала генералізацію, вибір такого способу перекладу зумовлений тим, щоб передати оригінальний сенс поняття і зробити його зрозумілим для українського читача.

При передачі термінів сомельє перекладачка використовує калькування для передачі таких термінів та задля збереження структури вихідної лексичної одиниці: *cellar rat*- льоховий щур [80, с. 4; 81, с. 24], *wine-store clerk*- працівник винної крамниці [80, с. 4; 81, с. 24], *head sommelier*- головний сомельє [80, с. 4; 81, с. 24], *celler map*- льохова карта [80, с.7; 81, с. 28], *fantasy name*- фантазійне ім'я [80, с.2; 81, с. 22] *flavor-deducing skills*- навички розрізняння ароматів [80, с.12; 81, с. 32], *tannin level*- рівень дубильних речовин [80, с.14; 81, с. 35], *smell and taste sensitivity*- смакова та нюхова чутливості [80, с.109; 81, с.130].

У своєму романі Б'янка Боксер використовує скорочення терміну сомельє, але так як в українській мові таке скорочення відсутнє, Ганна Рупль перекладає його повністю, за допомогою калькування:

*The **somms** spoke of bottles that sent their spirits soaring like a symphony [80, с.15].*

Сомельє говорить про пляшку вина як про щось таке що розкриває їх душу як симфонія Рахманінова [81, с. 17].

For the somms, sensory scholars, wine-makers, connoisseurs and collectors I met, to taste better is to live better, and to know ourselves more deeply [80, с.20].

Для **сомельє**, дослідників смаків, виноробів, поціновувачів і колекціонерів, яких я зустрічала, «смакувати»- означає краще жити і глибше розуміти себе [81, с. 22].

У романі авторка вказала власні ритуали, які мають всі сомельє і які допомагають їм перед дегустаціями наосліп на конкурсах сомельє, які перекладачка Ганна Руль переклала за допомогою калькування, задля збереження його структури та сенсу : *pre-tasting ritual- переддегустаційними ритуалами* [80, с.68; 81, с.89].

Наступні терміни були перекладені за допомогою калькування, для збереження сенсу: *quality designation- якісні показники* [80, с.69; 81, с.91], *deciphering the wines- розшифрування вина* [80, с.69; 81, с.90], *wine wunderkind- винний вундеркінд* [80, с.113; 81, с.135], *tasting notes- дегустаційні нотатки* [80, с.157; 81, с.180],

Сомельє приймаючи участь у конкурсах, в яких дегустують наосліп, формулюють спеціальні словники, які в перекладі Ганни Руль виглядають наступним чином:

Blind tasting comes in handy here too, because it helps somms become fluent in the specialized vocabulary of descriptors— "Grand Marnier," "candied tangerine"—that provide a flavor preview for guests [80, с.70].

Тут дегустація також стає в пригоді, бо допомагає сомельє сформулювати необхідний описовий словник («Гран Марньє», «цукати з мандарина»), що дає гостям попереднє уявлення про аромат [81, с.92].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що для передачі терміну, який використовують всі сомельє Ганна Руль використала калькування, яке супроводжувався зміною порядку калькованих елементів, вибір цього способу перекладу обґрунтований збереженням сенсу цільового поняття.

Б'янка Боскер у романі «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» використовує багато синонімів для сомельє:

Professional tasters really have taught themselves to experience wine differently from mere amateurs [80, с.109].

Професійні дегустатори справді вчилися сприймати вино не так, як аматори [81, с.130].

Порівняльний аналіз свідчить про те що, перекладачка використала калькування для того щоб передати ще одну назву для сомельє, введена Б'янкою Боскер.

Авторка роману використовує багато термінів із світу сомельє, якими вони регулярно користуються у своїй професійній діяльності:

Most sommeliers, in the course of their careers, will do "trails," where they shadow colleagues at other restaurants; just to be sure they can nimbly handle diverse wine lists or more formal styles of service [80, с.112].

Протягом кар'єри більшість сомельє практикують «слідкування», під час якого стежать за колегами інших ресторанів, щоб упевнитися у власній спроможності спритно працювати з різноманітними картами вин чи вести формальне обслуговування [81, с.134].

Порівняльний аналіз, свідчить що перекладачка використала калькування, для того, щоб правильно передати термін і зробити його зрозумілим для читачів мови перекладу.

Великий інтерес і складність для перекладу складають шифри сомельє, якими вони користуються у ресторанах:

A temper tantrum will get you labeled "HWC" ("handle with care"), which is what other restaurants call "SOE" ("sense of entitlement")... [80, с.121].

*За різкі перепади настрою вам присвоять позначку **ПО** («поводитися обережно»), що в інших ресторанах зветься **ПЗ** («пуп землі»)... [81, с.143].*

Порівняльний аналіз свідчить про те, що Ганна Руль використала калькування для перекладу шифру "HWC" ("handle with care"), для того щоб зберегти правильна

значення терміну, а для шифру "SOE" ("*sense of entitlement*") застосувала конкретизацію, щоб адаптувати цей шифр для українських читачів.

У своєму романі авторка також вказала термін, яким працівники позначають жінок, які відмовляють своїх чоловіків від вина:

I'd been told that women were notorious "cork blocks" who always talked their husbands down from exciting wine. [80, с.133].

Мені казали, що жінки горезвісні «коркові перешкоди», які завжди відмовляють своїх чоловіків від захопливого вина. [81, с.155].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що перекладачка задля збереження значення терміну вказаною Б'янкою Боскер у своєму романі, використала калькування, зберігаючи порядок калькованих елементів.

У своєму романі авторка також задує термін на позначення жіночої професії сомельє, який Ганни Руль перекладає теж за допомогою калькування: *female sommelier*- жінка- сомельє [80, с.114; 81, с.137].

Б'янка Боскер також зазначає, що визначають сомельє у ресторанах після отримання від відвідувача інформації, щодо його смаків і уподобань у виборі вина, які Ганна Руль переклала за допомогою калькування, змінивши порядок калькованих елементів, але зберігши значення терміну: *wine region*- регіон вина [80, с.125; 81, с.148], *wine style*- стиль вина [80, с.125; 81, с.148].

У романі Б'янка Боскер також вказала термін, який вживають сомельє та винні дистриб'ютори на позначення їх відношення до вина:

Sommeliers and wine distributors talk about a kind of "honeymoon effect" with wine. сомельє [80, с. 164].

Сомельє та винні дистриб'ютори розповідають про свого роду «ефект медового місяця» з вином [81, с. 187].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що Ганна Руль задля збереження форми використала калькування, проте змінила порядок калькованих елементів, що робить цей термін адаптованим до правил вихідної мови.

Авторка книги «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» використала термін на позначення місця сомельє у ресторані:

*She steered me past the maitre d's podium, through the dining room, and, in the back near the kitchen, to the **sommeliers' station** [80, с.117].*

*Вона провела мене повз подіум метрдотелю, через обідню залу і до **стійки сомельє**, що позаду біля кухні [81, с.139].*

Перекладачка Ганна Руть для перекладу цього терміну використовує калькування, щоб зберегти відповідний сенс терміну та зберегти його форму.

У романі Б'янки Боскер був згаданий науковий термін, для позначення процесу розпізнавання запаху:

*As you savor that sip, more airborne odorants can travel from your mouth- scientifically speaking, your "oral cavity" - up to your olfactory receptors, a process known as **retro-nasal olfaction** [80, с.90;].*

*Поки ви насолоджуєтеся цим ковтком, ще більше молекул запаху подорожує від вашого рота («оральної порожнини», по-науковому) угору до нюхових рецепторів: цей процес називається «**ретро-носовий нюх**» [81, с.112].*

Порівняльний аналіз свідчить про те, що Ганна Руть для передачі цього наукового терміну використала калькування, для збереження його сенсу і для адаптації його у мову перекладу.

Отже теріми сомельє пов'язані з їхньою професійною діяльністю, задля їх адаптування для україномовного читача були перекладенні перекладачкою Ганною Руть загалом за допомогою конкретизації та генерелізації. Загалом у романі «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» було виокремлено 71 термін, пов'язаний з діяльністю сомельє, який перекладачка відтворила за допомогою різних способів перекладу, конкретизація складає 36 %, генерелізація 27%, калькування 24 % і транскодування 13 % (див.Додаток Д)

Наступну підгрупу термінів сомельє, які були використані Б'янкою Боксер у її романі «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» складають сорти винограду, які Ганна Руль переклала загальною за допомогою транскрипції.

У своєму романі Б'янка Боксер зазначає сорти винограду у таких реченнях:

It might also specify the grape variety used (“ Pinot Gris”, “Fiano”, “Aglianico”) or the appellation, the region in which the vines were grown (“Sonoma Valley”, “Soave”, “Chianti”) [80, с.8].

Then Tempranillo, and so on through the biggest celebrity grapes [80, с.11].

У перекладі Ганни Руль такі речення із зазначенням сортів винограду виглядають таким чином:

Вона також може вказувати сорт винограду (Піно Грі, Фіано, Агліанко) або назву регіону у якому вирощувався виноград (долина Сонома, Соаве, К'янті), але найчастіше такого не вказують [81, с. 28].

Потім Темпранільйо-і так далі всіма найвідомішими сортами винограду [81, с. 32].

Так як у мові перекладу відсутні перекладні відповідники, для перекладу цих сортів перекладачка використовує транскрипцію, адже такий спосіб робить зрозумілими ці лексичні одиниці для читачів мови перекладу.

У наступних прикладах спостерігаємо застосування Ганною Руль способу транслітерації *Sauvignon Blanc- Савіньйон Блан* [80, с.11; 81, с. 32], *Ceritas- Серітас* [80, с.19; 81, с. 40], *Fiano- Фіано* [80, с.7; 81, с. 28], *Malbec- Мальбек* [80, с.21; 81, с. 43] *Amarone- Амароне* [80, с.134; 81, с.156], *Corvina- Корвіна* [80, с.135; 81, с.157], *Corvinone- Ковіноне* [80, с.135; 81, с.157], *Rondinella- Рондінелла* [80, с.135; 81, с.157], *Semillon- Семіліон* [80, с.166; 81, с.189], *Moscato- Москато* [80, с. 179 ; 81, с. 202]. Також перекладачка використала транскрипцію у наступних прикладах *Merlot- Мерло* [80, с.11; 81, с. 32], *Pinot Noir- Піно Нуар* [80, с.1; 81, с. 21], *Pinot Gris- Піно Грі* [80, с.7; 81, с. 28], *Sangiovese- Санджовезе* [80, с.8; 81, с. 28] , *Cabernet- Каберне* [80, с.21; 81, с. 43], *Rieslings- Рислінг* [80, с.30; 81, с. 50], *Chablis-Шаблі* [80, с.45; 81, с. 66], *Syra- Сіра* [80, с.72; 81, с.94], *Madeira- Мадейра* [80, с.78; 81, с.100],

Meursault- Мерсо [80, с.122; 81, с.145], *Cabernet Franc- Каберне Фран* [80, с.140; 81, с.162], *Rioja- Ріоха* [80, с.162; 81, с.185], *Jauma- Жауме* [80, с. 192 ; 81, с. 216], *Rousseau- Руссо* [80, с. 195 ; 81, с. 219], крім того було використано адаптивне транскодування для перекладу наступних термінів сомельє: *Tempranillo- Темпранільйо* [80, с.11; 81, с. 32], *Chardonnay- Шардоне* [80, с.19; 81, с. 40], *Zinfandel- Зинфанделю* [80, с.4; 81, с. 24], *Aglianico- Агліаноко* [80, с.8; 81, с. 28] *Pinot Grigio- Піно Гріджіо* [80, с.10; 81, с. 30], *Bordaux- Бордо* [80, с.25; 81, с. 46], *Nebbiole- Неббіоло* [80, с.30; 81, с. 51], *Chenin Blanc- Шенін Блан* [80, с.40; 81, с. 60], *Shiraz- Шіраз* [80, с. 192 ; 81, с. 216].

Так як у мові перекладу відсутні перекладні відповідники, для перекладу цих сортів перекладачка використовує транскрипцію, транслітерацію та адаптивне транскодування, адже такий спосіб робить зрозумілими ці лексичні одиниці для читачів мови перекладу. В свою чергу транскодування є одним із найпростіших способів перекладу терміна на лексичному рівні, але є дуже доцільною, коли перекладач не може дібрати слово або слова в мові перекладу, які б адекватно передавали зміст поняття та задовольняли вимоги термінотворення.

Наступну підгрупу термінів сомельє складають конкурси сомельє, для перекладу цих термінів перекладачка використовує в основному калькування.

Назви установ які проводять конкурси і навчання сомельє, а також назви асоціацій були перекладені за допомогою калькування : *Court of master Sommeliers- Двір майстрів сомельє* [80, с.2; 81, с. 22] (У романі дуже часто зустрічається скорочення від Двору Майстрів сомельє- *Court-Двір* [80, с.69; 81, с.90]), *Major League tasting- Велика Ліга з дегустації* [80, с.60; 81, с. 81], *Court event- подія Двору* [80, с.69; 81, с.90], *The older Master Sommeliers- Найстарший Майстер сомельє* [80, с.77; 81, с.99] *Guild of Sommeliers- Гільдія сомельє* [80, с.148; 81, с.171], *Master of Wine- Майстер вина* [80, с. 179 ; 81, с. 206], *Institute of Masters of Wine- Інститут майстрів вина* [80, с. 179 ; 81, с. 206], *guidelines “Demeanor of the Professional Sommelier”- посібник «Поведінка професійного сомельє»* [80, с.112; 81, с.134], а наступні терміни перекладаються калькуванням, яке супроводжується зміною порядку розташування калькованих елементів: *American Sommelier Association-*

Американська асоціація сомельє [80, с.52; 81, с. 73], *Court Diploma- Диплом Двору* [80, с.14; 81, с. 34], *Court exam- Іспит двору* [80, с.27; 81, с. 48] *Master Sommelier Exam- Іспит на звання Майстра Сомельє* [80, с.27; 81, с. 48], *Advanced Sommelier Exam- іспит на Просунутого сомельє* [80, с.53; 81, с. 74], *blind testing course- курс дегустації наосліп* [80, с.52; 81, с. 73], *Court's guidelines- довідник Двору* [80, с.123; 81, с.146], *the Court's tasting terminology- дегустаційна термінологія Двору* [80, с.73; 81, с.95].

У романі було вжито багато термінів притаманних Двору Майстрів сомельє:

Looking over the Court of Master Sommelier's service guide, I found worrisome hints that the sommelier's job bears more than a little in common with a hostage negotiator [80, с.112].

Читаючи довідники з обслуговування Двору майстрів сомельє, я знаходила тривожні натяки на те, що ця робота має багато спільного з роботою перемовника з терористами [81, с.134].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що Ганна руль використала калькування для передачі довідника Двору, але для адаптування його у мову перекладу змінила порядок калькованих елементів.

At this rate I'd never pass the Court's Certified Sommelier Exam and I'd never have a shot at working the floor [80, с.112].

Так я ніколи не складу іспиту Двору на сертифікат сомельє і ніколи не працюватиму в ресторані [81, с.134].

Ганна Руль використала калькування для передачі іспиту, який є дуже важливим для усіх сомельє, але для адекватного перекладу цього терміну змінила порядок калькованих елементів, що зробило його більш зрозумілим і адаптованим для українських читачів.

У романі Б'янка Боскер також вказує метод для розшифрування вина, розроблений Двором Майстрів сомельє:

Незважаючи на ці поверхневі відмінності й той факт, що це була неофіційна подія Двору, їхні розбори всі без винятку засновувалися на так званому дедуктивному методі дегустації, розробленому самим Двором [80, с.69],.

*Despite those superficial differences and the fact that this was not an official Court event, their analyses were, without exception, based on the so-called **deductive tasting method** created by the Court [81, с.90].*

Порівняльний аналіз січить про те, що Ганна Руль використала калькування, для передачі методу, розробленого Двором, вибір такого способу перекладу, зумовлений потребою адекватної передачі терміну і збереженням його форми та значення.

Для передачі конкурсів сомельє у книзі Б'янки Боксер «Мандрівка у вишуканий світ сомельє» перекладачка Ганна Руль вдається до калькування, задля збереження структури вихідної лексичної одиниці : *TopSomm-«Топ-сомельє»* [80, с.58; 81, с. 79], *TopNewSom-«Новий топ-сомельє»* [80, с.61; 81, с. 82], *Best Young Sommelier-«Найкращий молодий сомельє»* [80, с.58; 81, с. 79], *Best Sommelier in America-«Найкращий сомельє Америки»* [80, с.59; 81, с. 79]. У випадку перекладу *World`s Best Sommelier Competition- Найкращий сомельє світу* [80, с.50; 81, с. 71] спосіб калькування супроводжується зміною порядку розташування калькованих елементів.

Проте, Б'янка Боксер вживала у своєму романі «Мандрівка у вишуканий світ сомельє» конкурс *World`s Best Sommelier Competition* декілька разів:

*But then the sommelier mentioned he was preparing for the **World`s Best Sommelier Competitio** [80, с.5].*

*There is **Best Young Sommelier, Best Sommelier in America, World`s Best Sommelier**, not to mention the long lost of blind testing challenges pegged to specific wine-growing regions [81, с.50].*

Для передачі цих конкурсів перекладачка Ганна Руль вдається також, до калькування, але терміни перекладенні з деякими відмінностями:

Аж раптом Дейвів друг сказав що готується до **Світового змагання сомельє** [80, с. 6].

Є **«Найкращий молодий сомельє»**, **«Найкращий сомельє Америки»**, **«Найкращий сомельє світу»** і це я не кажу про нескінчений перелік конкурсних дегустацій наосліп які влаштовуються в певних виноробних регіонах [81, с. 71].

Завдання, які виконує сомельє на конкурсах: *service section*- завдання з обслуговування [80, с.62; 81, с. 83], *theory section*-теоретична частина [80, с.62; 36, с. 83], *blind testing*- дегустація наосліп [80, с.62; 81, с. 83], були перекладені Ганною Руть за допомогою конкретизації, задля адекватної передачі цих термінів вихідною мовою.

У романі Б'янки Боскер «Схиблені на вині. мАндрівка у вишуканий світ сомельє» було вжито назви змагань і титулів сомельє:

But as the Master Sommeliers at TopSomm drilled into me, every action should strive for elegance [80, с.117].

Залежно від ресторану, особливості гарного обслуговування можуть змінюватися, але, як мені втовкмачив на змаганні **Майстер сомельє**, кожна дія має прагнути елегантності [81, с. 139].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що перекладачка Ганна Руть для термінів *Master Sommeliers* та *TopSomm* використала генералізацію та калькування , де *Master Sommeliers* задля його об'єднання з наступним терміном і адаптування речення, був перекладений за допомогою калькування, а *TopSomm* був відтворений за допомогою генерлізації задля збереження сенсу речення, але адаптування його для українського читача.

Особливий інтерес для перекладу складало речення в якому згадувалися особливі терміни з світу сомельє:

The Court's "grid," a one-page worksheet, specifies what to examine during the four phases of blind tasting "sight," "nose" "palate," "conclusion'" — and in what order, using which words [80, с.69].

Ця «сітка» -перелік на один аркуш визначає, що саме треба дослідити під час чотирьох етапів дегустації наосліп: «огляданні», «нюханні», «смаковому сприйнятті» і «висновку» [81, с.90].

Порівняльний аналіз свідчить про те, що перекладачка задля перекладу терміну *the Court's "grid"* використовує генералізацію, для адаптування терміну для читача і для збереження сенсу речення. Етапи дегустації наосліп важливою для всіх сомельє, які хочуть покращити свою кваліфікацію, "*sight*," "*nose*" "*palate*," було перекладено за допомогою конкретизації, для того, щоб розкрити зміст термінів і адаптувати їх до українського читачами.

У романі згадувалось також кодекс Двору Майстрів сомельє:

*Restaurants often massage the steps of service to save time, money, or space, and certain conventions contradicted **the Court's code of conduct*** [80, с.117].

Часто ресторани прискорюють деякі етапи обслуговування, аби зберегти час, гроші чи простір, що інколи суперечить **кодексу поведінки Двору** [81, с.139].

Для перекладу цього терміну перекладачка Ганна Руть використовує конкретизацію, для вдалого адаптування його для українського читача і збереження сенсу і контексту речення.

Отже у романі було виоремлено 35 термінів сомельє, пов'язаних із конкурсами сомельє, де за допомогою калькування було перекладено 77 %, конкретизації 20 % і 3 % за допомогою генералізації (див.Додаток Е) . Загалом під часу аналізу роману Б'янки Боксер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» та його перекладу здійсненого Ганною Руть, було прослідковано, що текст насичений великою кількістю термінів, які органічно вплетені в канву художнього тексту і дозволяють читачеві краще зрозуміти роботу сомельє. Було проаналізовано 300 термінів сомельє і прослідковано за допомогою, яких способів перекладу вони були відтворенні перекладачкою Ганною Руть. Для передачі термінів сомельє українською мовою перекладачка використовувала калькування, транскодування, генералізацію та конкретизацію. Більшість термінів були перекладенні за

допомогою транскодування (34 %%), калькування (34 %%) та конкретизації (21 %) а спосіб генералізації був використаний рідше всіх (11 %) (див. Додаток В).

ВИСНОВКИ

У ході нашої дипломної роботи, ми дійшли таких висновків:

1. Терміни – це особливі лексичні одиниці, які для виконання своїх функцій, повинні мати низку властивостей і відповідати певним вимогам. Різними дослідниками виділяються різні властивості і вимоги, але основними можна назвати: системність, незалежність від контексту, точність та стилістична нейтральність. Вимоги можна поділити на семантичні, прагматичні та вимоги до форми.

2. Терміни є важливим пластом лексики у перекладі текстів різної тематики, і хоча вони через свою однозначність не утворюють значної складності для перекладача, все-таки є деякі особливості їх перекладу. Під час перекладу термінів необхідно використовувати деякі перекладацькі прийоми. До основних прийомів перекладу термінів відносяться: калькування, транслітерація, описовий переклад, генералізація, конкретизація тощо. Можливі варіанти використання кількох прийомів одночасно. У процесі перекладу термінів необхідно опиратися на контекст та враховувати особливості спеціалізації.

3. Особливість перекладу термінів в художньому тексті пов'язана із взаємозалежністю елементів тексту. Основним принципом термінологічного перекладу є еквівалентний переклад, а відхилення від основного принципу перекладу, відбувається лише в тих випадках, коли термін в данному тексті не має термінологічного значення, не несе значною семантичного навантаження. Термін у художній літературі — це в основному елемент стилю, основа створення художнього образу, він виконує стилістичну функцію, допомагає розкрити образ героїв, використовуючи терміни у художньому тексті автор того чи іншого твору передає звички героїв, їх інтереси, тому перед перекладачем стоїть завдання у відтворенні цих термінів у тексті перекладу, тому залишити такі терміни не перекладеними або перекласти їх не терміном є не можливим. У художньому стилі можливе вживання спеціальних текстів насичених термінами, які виконують вже не тільки стилістичну функцію. Часто при перекладі термінів не можливо використовувати синоніми або повністю замінювати терміни. Якщо у тексті наявні

терміни, це означає, що його можна віднести до текстів певної професійної або науковій сфери. Заміна таких термінів або їх пропущення може змінити текст і порушити логічність сприйняття твору. Крім того використовуючи терміни, автор створює відповідну атмосферу у своєму творі, описує термінами інтереси героїв, тому їх опущення перекладачем може зіпсувати цілісне сприйняття твору читачами мови перекладу.

4. Вибір методів дослідження термінів в тексті художнього перекладу зумовлений потребою комплексного та системного опису цього явища відповідно до сформульованих у Вступі цілей та поставлених у роботі завдань і їх реалізація потребує застосування таких методів дослідження, як метод спостереження, дедуктивний метод, індуктивний метод, метод суцільної вибірки, описовий метод, системний метод, компонентний метод, зіставний метод, типологічний метод, а також класифікаційний і типологічний аналіз, аналіз дефініцій, словотвірний аналіз, етимологічний аналіз, кількісний аналіз та порівняльно-перекладознавчий аналіз.

5. Реалізація всіх поставлених цілей вимагає застосування методів дослідження і визначення етапів дослідження. На першому етапі було використано методи індукції та дедукції, описовий метод, метод суцільної вибірки, метод спостереження, завдяки яким було створено теоретичну базу досліджуваного явища з метою його детального аналізу і опису, і визначення закономірностей. На другому етапі було використано метод дедукції, системний метод та метод спостереження для систематизування отриманих результатів. На третьому етапі був застосований метод суцільної вибірки, описовий метод, компонентний метод та метод класифікації для проведення вибірки термінів сомельє і створена їх класифікації на матеріалі роману Б'янкі Боскер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє». На четвертому етапі було використано порівняльно-перекладознавчий аналіз, метод класифікації, типологічний аналіз, метод суцільної вибірки, компонентний метод та зіставний метод, етимологічний аналіз, аналіз дефініцій, словотвірний аналіз, кількісний аналіз для відстеження особливостей формування термінів та виявлення закономірностей та для встановлення кількісного співвідношення різних груп, видів та моделей виокремлених термінів сомельє. На

п'ятому етапі дослідження було узагальнено і описано в системному порядку отриманні результати, для цього був застосований системний метод.

6. Роман Б'янки Боксер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» та його переклад здійснений Ганною Руль насичений великою кількістю термінів, які органічно вплетені в канву художнього тексту і допомагають читачеві зрозуміти усі тонкощі роботи сомельє і процесу становлення професійним сомельє. Загалом було проаналізовано 300 термінів сомельє. Терміни сомельє, які були застосовані у романі Б'янки Боксер можна поділити загалом на чотири групи, відповідно до сфери застосування, до якої вони належать: винна галузь, діяльність сомельє, сорти винограду, конкурси сомельє. Було прослідковано частоту вживання цих чотирьох різних груп термінів сомельє, де винна галузь складає 51% , діяльність сомельє 24%, сорти винограду 13 % і конкурси сомельє 12%.

7. Під часу аналізу роману Б'янки Боксер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» та його перекладу здійсненого Ганною Руль, було прослідковано, що текст насичений великою кількістю термінів, які є невід'ємною частиною роману. Для передачі термінів сомельє пов'язаних з винною галуззю, Ганна Руль в основному використовувала транскодування і калькування, що є розповсюдженим способом передачі терміну вихідною мовою, коли у мові перекладу відсутні перекладацькі відповідники. Також деякі терміни вимагали застосування конкретизації та генералізації, задля збереження змісту терміну і його логічного застосування. Терміни з винної галузі складають 154 від усіх проаналізованих термінів, де за допомогою транскодування було перекладено 35% термінів, калькування 38%, конкретизації 19 % і за допомогою генералізації було перекладено 8 % термінів сомельє з винної галузі. Терміни сомельє пов'язані з професійною діяльністю, задля їх адаптування для україномовного читача були перекладенні Ганною Руль загалом за допомогою конкретизації та генералізації. У романі «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» було виокремлено 71 термін, пов'язаний з діяльністю сомельє, який перекладачка відтворила за допомогою різних способів перекладу, конкретизація складає 36%, генералізація 27%, калькування 24% і транскодування 13%. Для перекладу сортів винограду

перекладачка використовує транскрипцію, транслітерацію та адаптивне транскодування, адже такий спосіб робить зрозумілими ці лексичні одиниці для читачів мови перекладу. Терміни сомельє, пов'язані із конкурсами були відтворені в основному за допомогою калькування, транскодування, генералізації та конкретизації. У романі було виоремлено 35 термінів сомельє, пов'язаних із конкурсами сомельє, де за допомогою калькування було перекладено 77%, конкретизації 20% і 3% за допомогою генералізації. Загалом під часу аналізу роману Б'янки Боксер «Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє» та його перекладу, здійсненого Ганною Руль, було прослідковано, що текст насичений великою кількістю термінів, які органічно вплетені в канву художнього тексту і дозволяють читачеві краще зрозуміти роботу сомельє. Було проаналізовано і прослідковано за допомогою, яких способів перекладу вони були відтворенні перекладачкою Ганною Руль. Для передачі термінів сомельє українською мовою перекладачка використовувала калькування, транскодування, генералізацію та конкретизацію. Більшість термінів були перекладенні за допомогою транскодування (34%), калькування (34%) та конкретизації (21%) а спосіб генералізації був використаний рідше всіх (11%).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Наукові праці

1. Абабілова Н.М., Білокамінська В.Л. Особливості перекладу термінів українською мовою . *Молодий вчений* . 2015 р. № 2 (17). С.126-128
2. Абакумова Г. О. До питання про експресивність терміна / Г.О. Абакумова // *Мовознавство*. – 1981. – №3. – С. 85–88.
3. Азарова Л. Є. Професійне спілкування науково-технічних працівників і студентів інженерних спеціальностей / Л. Є. Азарова, Н. Й. П"яст, Т. Ю. Іванець. – Вінниця : ВНТУ, 2009.– 189 с
4. Азарова Л. Є. Проблеми української науково-технічної термінології [Текст] / Л. Є. Азарова, Д. О. Жмурко // *Тези доповідей III міжнародної наукової конференції*– Львів, 1994. - С. 18–20.
5. Аكوпова Э. Л. Безэквивалентные термины и способы их перевода / Э. Л. Аكوпова. – М., 2000. – 326 с
6. Аكوп'янц Н. М. Способи та особливості перекладу термінів у текстах поліграфічно-видавничої спрямованості. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2016. № 23, том 2. С. 80-82
7. Алексеев А.Я. Сопоставительная стилистика: уч. пособие/ А.Я. Алексеев. – Д.: Национальный горный университет, 2012. – 471 с.
8. Аристов Н. Б. Основы перевода. Москва: Изд-во литературы на ин.яз., 1959. 263 с.
9. Арнольд И.В. Основы научных исследований в лингвистике / И.В. Арнольд. – М.:Высшая школа, 1991. – 140 с.
10. І.П. Борисевич, Л.В.Ратомська, Термінознавство та особливості перекладу термінів українською мовою, вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.Серія «Філологічні науки». 2012. № 2 (4)
- 11.Борисова Л. І. Основні проблеми науково-технічного перекладу / Л. І. Борисова. – М. : МГУ, 2003. – 208 с.

12. Борщовецька В. Д. Навчання студентів-економістів англійської фахової лексики: автореф. дис. ... канд. пед. наук / В. Д. Борщовецька. – К., 2004. – 20 с.
13. Виноградов В. В. Вопросы терминологии / В. В. Виноградов — М.: Зоря, 1961. – 356 с.
14. Виноградов В. Проблемы русской стилистики / В. Виноградов. – М. : Просвещение, 1981. – 456 с.
15. Влахов С. Н., Флорін С. В. Непереводимое в переводе. Москва: Высшая школа, 1986. 416 с.
16. Возненко Наталя. Особливості функціонування та перекладу термінологічних одиниць у текстах літературних творів. *Наукові записки. Серія: філологічні науки.* № 8. С 146-150
17. Воронюк І. О., к. філол. н., доцент, Специфіка терміна у художньому мовленні(на переко=ладі поеми Є.Маланюка «П'ята симфонія»), Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя, Україна, 2018, 50-54 с.
18. Герасімова О. М. Особливості перекладу термінів(на прикладі прикордонного дискурсу). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2016. № 22. С. 180-182
19. Головин Б. Типы терминосистем и основания их различия / Б. Головин // Термин и слово : межвузовский сборник. – Горький : ГГУ, 1979.
20. Гриньов С. В. Введение в терминоведение. Москва: Московский лицей, 1993. 309 с.
21. Гринев-Гриневиц С. В. Терминоведение: учеб. пособие. – Филология / С. В. Гринев-Гриневиц. – М.: Академия, 2008. – 304 с.
22. Жужгіна-Аллахвердян, С. Ревуцька, В. Зінченко, І. Сіняговська, Г. Удовіченко, А. Покулевська, Н. Рибалка, С. Остапенко Особливості художнього перекладу: лексико-семантичний аспект : монографія / Т; ДонНУЕТ. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2020. 126, С. 47
23. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності (стилістика та культура мови) / С. Я. Єрмоленко. – К.: Довіра, 1999. – 431 с.

24. Іленков А. Термінологія та її роль у представленні знань / Анжей Іленков // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» – 2009. – № 648. – С. 24–29.
25. Катиш Т. В. Особливості функціонування термінологічної лексики в мові української фантастики: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01 / Т.В. Катиш. – Д., 2004. – 19 с.
26. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі та жанрово-стилістичні проблеми / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2002. – 407 с.
27. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми : [навч. посібник] / В.І. Карабан. – 4-е вид., випр. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 576 с
28. Караулов Ю. Русский язык и языковая личность / Ю. Караулов. – М. : Едиториал УРСС, 2002. – С. 136–139.
29. Кириллова Т.С. Проблемы формирования научной терминологии (на материале на званий медицины и экологии) / Т.С. Кириллова— М.: Дискус, 1999. – 238 с
30. Кияк Т.Р. Теорія та практика перекладу: підручник для вищих навч. закладів /Т.Р. Кияк, О.Д. Огуй, А.М. Науменко. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
31. Кікец І. До питання про деякі труднощі при перекладі термінів і шляхи їх подолання / І. Кікец, Н. Кікец // Вісник державного університету «Львівська політехніка». – Львів : Львівська політехніка, 2000. – № 402. – 420 с
32. Козуб Л. С. Проблемні аспекти перекладу багатокомпонентних кластерів англійської аграрної термінології, Національний університет біоресурсів і природокористування України, «Міжнародний філологічний часопис», № 2, 2019. С. 77-82
33. Коптілов В. В. Актуальні питання українського художнього перекладу. Київ, Дніпро, 1971. 132 с.
34. Комісаров В. Н., Рецкер Я. И., Тархов В.И. Пособие по переводу с английского языка на русский. Москва, изд-во литературы на ин.яз., 1960, 2 ч.

35. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Москва, Высшая школа, 1990. 250 с.
36. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода: проблемы перевода в освещении зарубежных ученых. Москва: ЧеРо, 1999. 136 с. 61
37. Комиссаров Н.В. Основы методики обучения переводу / Н.В. Комиссаров. – М.: Рема, 1977. – 110 с.
38. Конкурсна робота «Особливості відтворення термінів у перекладах роману П. Зюскінда «Запахи, або Історія одного вбивці (Парфуми)» українською та англійською мовами». Київ, 2020. 26 с.
39. Коваль А. Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту. Київ : Вид-во Київ. держ. ун-ту, 1970. 306 с
40. Коновалова Е. Д. Сопоставительный этимологический и контекстуальный анализ термина и обиходного слова в английском языке: Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / ЛГПИ им. Герцена. - Л., 1964. - 18 с.
41. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу / В. В. Коптілов. – К., 2003. –185 с.
42. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства. Київ: Видавничий центр «Академія», 2006. 423 с.
43. Лайонз Д. Лингвистическая семантика. Введение. Москва : Языки славянской культуры, 2003. 397 с.
44. Ланюк Е. Т. До питання про становлення галузевої лексичної системи (на матеріалі німецької торгово-економічної лексики ранньо-нововерхньонімецького періоду): Д ис.... канд. філол. наук: 10.02.04. - Львів, 1971. - 278 с.
45. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии. - М.: Из-во АН СССР, 1961. - 158 с.
46. Лотте Д.С. Утворення системи науково-технічних термінів / Д.С. Лотте // Основи побудови науково-технічної термінології. – М.: Вече, 2000
47. Молодід Т.К. Метафоризація термінів / Т.К. Молодід // Теоретичні проблеми лінгвістичної стилістики. – К.: Наук. думка, 1972. – С.135–149.

48. Овчаренко В.М. Термины, аналитическое наименование и номинативное определение / В.М. Овчаренко // Современные проблемы терминологии в науке и технике. – М.:Высшая школа, 1969. – С. 91–121.
49. Павлова О.І. Проблема перекладу термінів у художній літературі. // Українська наукова термінологія. — 2009. — №2. — с. 191 — 197
50. Панаева Е.В. Функции специальной лексики в художественном тексте: На материале произведений М.А. Булгакова: дис... кандидата филологических наук : 10.02.01 / Е.В. Панаева. – М., 2005. – 189 с.
51. Петрина О.С. Методологічні засади дослідження англійських та українських терміносистем банківської сфери // Закарпатські філологічні студії. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2018. – Т. 1№Вип. 3. – С. 174-179
52. Пронина Р. Ф. Перевод английской научно-технической литературы / Р. Ф. Пронина. – М. : Высшая школа, 1986. – 175 с.
53. Реформатский А. А. Введение в языковедение. Москва, Просвещение, 1967. 542 с.
54. Реформатский А. Терминология / А. Реформатский // Введение в языковедение / [под ред. В. Виноградова]. – М. : АспектПресс, 1996. – 536 с.
55. Реформатский А.А. Что такое термин и терминология. Вопросы терминологии /А.А. Реформатский. – М.: Изд-во Академии наук, 2000. – 192 с.
56. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика / Я.И. Рецкер. – М.: Р. Валент, 2010. – 244 с.
57. Романова О. О. Спеціальна лексика української мови як об'єкт лінгвістичного дослідження : термін і професіоналізм. Термінологічний вісник, 2013. Вип. 2(2). С. 42-47.
58. Руденко О., Козуб Л. Специфіка перекладу англійських і німецьких багатокомпонентних термінів з гідробіології та аквакультури українською мовою. —Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Вип. 136. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. С. 79-83.

59. Скорикова А. И. Адекватность и вариативность перевода морских и военных терминов в художественном тексте: автореф. дис... канд. филолг. наук: 10.02.04. Москва, 2002. 24 с.
60. Скороходько З. Ф. Вопросы перевода английских технических терминов. - К.: Киевского ун-та, 1965. - 92 с.
61. . Скороходько Е. Ф. Питання перекладу науково-технічної літератури. Київ: Из-во КГУ, 1963. 68 с.
62. Скороходько Е. Ф. Сучасна англійська термінологія / Е. Ф. Скороходько. – К.: Український інститут лінгвістики і менеджменту, 2002. – 76 с
63. Суперанская А.В., Подольская Н.В., Васильева Н. В. Общая терминология: Вопросы теории. Москва : УРСС Эдиториал, 2004. 248 с. 13. Ткачева Л. Б. О тенденции к сокращению терминологических единиц в функционирующих подъязыках. Функциональные особенности лексики
64. Удовіченко Г. М. Особливості відтворення термінів у перекладах роману П. Зюскінда «Запахи, або Історія одного вбивці (Парфуми)» українською та англійською мовами, С. 81
65. Федоров А. В. Снова о «реалистичном переводе». Орск, 1991. 22 с.
66. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы) учеб. Пособие. 5-е изд. Москва: ООО Филология три, 2002. 416 с.
67. Фурт Д. В., Дмитрук Л. А. Термінологія. Навчальний посібник, Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, Кривий Ріг 2020, 172 с.
68. Фурт Д. В. Способи перекладу термінів українською мовою з англійської. *Філологічні студії*. 2018. вип. 17. С.272-281
69. Цвіллінг М. Я. Качество перевода научно-технических текстов и проблема выбора эквивалента., № 23. Москва: Высшая школа, 1989. С. 102-112
70. Циткіна Ф. А. Терминология и перевод (к основам сопоставительного переводоведения), Львов, Вища школа, 1988. 156 с.

71. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. – К Алерта, 2011 – 696 с
72. Яценко Ніна. Перекладне термінознавство в Україні кінця ХХ- початку ХХІ ст. Українська мова. 2012. №3. С. 94-110
73. Ярема С. Структура термінного гнізда та термінні прикметники [Текст] / С. Ярема // Проблеми української термінології: зб. наук. праць – Львів: Ліга-Прес, 2004. – 228 с.
74. Шашкина Н. И., Дружинина Л. В. // Тезиси докладов участников Республ.конф. «Проблеми научно-технического перевода и извлечение информации из зарубежных источников». - Ташкент: УГПСНИИО СССР, 1990. - С. 156-157.
75. Ahmad, K. Terminology workbenches and the engineering of special languages [Text] / K. Ahmad // Proceedings of the 3rd TermNet Symposium on Terminology in Advanced Micorcomputer Applications. – TermNet, Vienna, Austria. 1994. – P. 5–52
76. Brillat-Savarin, Jean-Anthelme. The Physiology of Taste. Translated by Anne Drayton. New York: Penguin Classics, 1994.
77. Smith, Barry C., ed. Questions of Taste: The Philosophy of Wine. Oxford, UK: Oxford University Press, 2007.
78. "The Human Sense of Smell: Are We Better Than We Think?" PLOS Biology 2, no. 5 (May 2004): 572-75.
79. Arakawa, Takahiro, Kenta litani, Xin Wang, Takumi Kajiro, Koj Toma, Kazuyoshi Yano, and Kohji Mitsubayashi. "A Sniffer-Camera for Imaging of Ethanol Vaporization from Wine: The Effect of Wine Glass Shape." Analyst 140, no. 8 (2015): 2881-886.

Джерела матеріалу дослідження

80. Б'янка Боскер. Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє пер.з англ. Ганна Руть.- 2-ге вид.-К.: Наш формат, 2019.-344 с.

81. Bianca Bosker, *Cork Dork: A Wine-Fueled Adventure Among the Obsessive Sommeliers, Big Bottle Hunters, and Rogue Scientists Who Taught Me to Live for Taste*, 2017. 329 p.

Довідкова література

82. Білозерська Л.П. Термінологія та переклад: Навчальний посібник для студентів філологічного напрямку підготовки / Л.П. Білозерська. – Вінниця : Нова книга, 2010. – 232 с
83. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка. М.-Спб, 19882, том 4. С.401
84. Коваленко А.Я. Загальний курс науково-технічного перекладу : [навчальний посібник] / [А.Я. Коваленко]. – 2001. – 290 с.
85. Лазаренко Е.Т. Новий тлумачний словник з видавничої справи та поліграфічної діяльності / Е.Т. Лазаренко, О.В. Мельников // Поліграфія і видавнича справа. – 2011. – № 2. – С. 193–196
86. Письменный перевод специальных текстов : [учебное пособие] / Е. А. Мисуно, И. В. Баценко, А. В.
87. Вдовичев, С. А. Игнатова. – М. : ФЛИНТА : Наука, 2013. – 256 с
88. Савчук М. П. Англо-український науково-технічний словник / М. П. Савчук. – К., 2008
89. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Видавництво ТОВ «Довкілля-К», 2006. 716с.
90. Слепович В. С. Перевод (английский – русский) : [учебное пособие] / В. С. Слепович. – Минск : ТетраСистемс, 2009. – 336 с
91. Термінологічна лексика в системі професійного мовлення. Методичні вказівки та завдання. Львів, 2010. 93 с.

Інтернет-джерела

92. До перекладу термінів у художньому тексті
<http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2219/Kirichenko.PDF?sequence=1>

93. Курсова робота на тему: Характеристика англомовної екологічної термінології
<https://sites.google.com/site/vsevidyucebnyhrabot/home/harakteristika-anglomovnoie-ekologicnoie-terminologii>
94. Патлатюк Анастасія Юріївна Особливості формування лінгводидактичної термінології англійської та української мов на сучасному етапі
<https://core.ac.uk/download/pdf/168412405.pdf>
95. Переклад термінологічної лексики в юридичних текстах
<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/52.pdf>
96. Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v43/part_4/19.pdf
97. Степанов О. Д. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Вінницький національний технічний університет
<https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2019/paper/viewFile/8024/6716>
98. Терміни та його ознаки. Термінологія як система.
<http://sbc.ptngu.com/20L10P5.html>
99. Термінознавство як наука. Предмет й основні завдання курсу термінознавства. http://vlp.com.ua/files/161526_vstup.pdf
100. Лексичні та граматичні трансформації в процесі перекладу художніх творів з англійської на українську мову https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/81158/1/Myklashchuk_Lexical.pdf;jsessionid=E1FDA059AA74FE66E9194CDB9278EF47
101. Рогачова Г. Термін у художньому тексті. URL:
<http://ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/1540/1/>
102. Функціонування технічних термінів у текстах художнього стилю, Грицай І.С. <http://xne1aajfpcds8ay4h.com.ua/pages/view/178>
103. Shesgreen, Sean. "Wet Dogs and Gushing Oranges: Winespeak for a New Millennium." The Chronicle of Higher Education, March 7, 2003.
<http://chronicle.com/article/Wet-DogsGushing-Oranges-/20985>

104. Brilat-Savarin, Jean-Anthelme. *The Physiology of Taste*. Translated by Anne Drayton. New York: Penguin Classics, 1994.

<http://chronicle.com/article/Wet-DogsGushing-Oranges->

ДОДАТКИ

Таблиця термінів сомельє

Оригінал	Переклад Ганни Руть
Винна галузь	
must	муст
Rotundone	Ротундон
Magnum	Магнум
Jeroboam	Джеробоам
Rehobaum	Регобаум
Methuselah	Мефуселаг
Salamanzar	Саламанзар
Balthazar	Балтазар
Nebuchadnezzar	Навуходоносор
Eiswein	Айсвайн
Premier Grand Cru Class A	перший Гран Крю класу А
Premier Grand Cru Class B	перший Гран Крю класу Б
Grand Cru Class	класифікований Гран Крю
First Growths	Перший урожай
Fifth Growths	П'ятий урожай
Grand Cru	Гран Крю
Premier Cru	Прем'є Крю

Village	Вілляж
Bourgogne	Бургонь
meniscus	меніск
Brett	Бретт
botrytis	ботрітіс
tannin	тінін
pyrazine	піразин
Bordeaux Grand Cru	Бордо Гран Крю
Trimbach Class Ste.	Трімбах Клас Сте
Sledgehammer	Следжхаммер
Chianti Classico	К'янти Классіко
Blue Nun	Блю Нан
Miani Ribolla Gialla	Міані Ріболла Джалла
Premier Cru Volnay	Прем'є Крю Волне
Creek Cabernet Sauvignon	Крік Каберне Совіньйон
Barefoot	Берфут
Sutter Home	Саттер Хом
Woodbridge	Вудбрідж
Franzia	Франція
Yellow Tail	Єллоу Тейл
Accuvin	Акувін

UberVine	Убервін
Dynamos	Дінамос
Nutristart	Нутрістарт
Turbicel	Турбіцель
Zyme-0- Clear	Зім-о- Клір
Thor	Тор
wine boxes	винні кейси
wine lists	карта вин
aging laws	правила витримки вина
by-the-glass wines	продаж вина келихами
wine appellations	винні марки
bottle number	кількість вироблених пляшок
sugar	солодкість
grassy permutations	трав'янисті відтінки
limeade permutations	кислуваті відтінки
nobel grape	благородний сорт винограду
cupbearers	виночерпії
cork	коркова хвороба
Burgundy	Бургундські вина
wine-crazy	схиблені на вині
decent wine	вишукане вино

flavor profiles	ароматичні обриси
moderate-plus tannins	помірний рівень дубильних речовин
wine runner	піднощик вина
director	керівник з вина(у ресторанах)
wine growers	винороби
guides to wine appellation	посібники з найменування вин
sensory expertise	експертиза вина
acquiring wine expertise	навчання експертизи вина
wine-making technique	техніка виноробства
wine regions	виноробні регіони
wine-growing areas	виноробні області
wine operation	винне підприємство
wineries	виноробне підприємство
wine butler	буфетник
good-value wines	хороші вина
flat wine	пусте вино
faulty wine	погане вино
tears of the wine	«СЛЬОЗИ»
cupbearer- confidant	виночерепій
wine fridge	винна шафа
wine obsessive	шанувальник вина
wine country	виноробний край
cellar celebrity	знаменитість галузі

oenophiles	енофіли
producer name	назва виробника
alcohol level	рівень алкоголю
sulfite content	вміст сульфіту
tannins	дубильні речовини
texture	текстура
wine's body	тіло вина
clear wine	ясне вино
young wine	молоде вино
specific wines	специфічні вина
sweet wines	солодкі вина
fancy wines	вигадливі вина
“aromatic“ wines	«ароматні вина»
dessert wines	десертні вина
citrusy wines	цитрусові вина
savory wines	духмяні вина
exciting wine	захопливе вино
tannic wines	дубильні вина
unbalanced wine	незбалансоване вино
balanced wine	збалансоване вино
natural wines	натуральні вина

high-acid wines	вина з високою кислотністю
wine of moderate-plus concentration	вино з помірною концентрацією
"magical potion"	«магічне зілля»
"Super Seconds"	Супердругі
New World wine	вина Нового світу
winemakers	винороби
wine pros	винні професіонали
wine experts	експерти з вина
custodians of the rare wine	хранителі рідкісних вин
consulting winemaker	консультант- винороб
enology students	студенти-єнологи
wine team	команда з вина
wine expert	експерт з вина
wine economist	економіст з вина
bulbous model glasses	цибулеподібні келихи
pear-shaped glasses	грушоподібні келихи
foot of the glass	ніжка келиха
world of enology	світ єнології
wine courses	винні курси
wine testing	винні дегустації
wine seminar	винні семінари

fermented grapes	ферментований виноград
art of winemaking	мистецтво виноробства
wine elite	винна еліта
fermented grape juice	ферментований виноградний сік
distributor tastings	дегустації дистриб'юторів
nectar	нектару
Grand Tasting	Велика дегустація
Gala Dinner	Гала-вечеря
celebration of the wines of Burgundy	свято бургундського вина
Major California wine competition	Головний каліфорнійській конкурс з вина
Діяльність сомельє	
aerating" the wine	«аерація» вина
enologist	енолог
decant	декантування
hedonists	гедоністи
decanter	декантер
oenophiles	енофіли
sommelier	сомельє
anosmics	аносміки
stedenza	кредениця
server	подавальник напоїв
beverage director	завідувач напоїв

wine director	завідувач із вина
blind testing	дегустація наосліп
skill at serving wine	майстерність подання вина
art to expectionation	мистецтво спльовувати
flavors	присмаки
alcohol intensity	рівень кислотності
tasting groups	дегустаційні групи
spit cup	чаша для спльовування
logic of wine pairings	логіка прасування вин
vintage	рік збору винограду
cork dork	пляшковий сноб
wine lady	дівчина-сомельє
smell specialist	спеціаліст з нюху
Rotundone anosmia	аносмія до ротондону
Odor Spaces	Простір запахів
supertaster	надсмакувач
nontasters	несмакувачі
tasters	смакувачі
supertaster testing kit	спеціальний комплект для визначення смакових здібностей
sniffer-camera	камера-нюхалка

introductory sommelier	початківець
master sommelier	майстер
wine`s aromas	аромат
tartrate crystals	тартрат
formal styles of service	формальне обслуговування
female Master Sommelier	Майстриня сомельє
Introductory Sommelier	Початківець
Master	Майстер
wine's aromas	аромат
cellar rat	льоховий щур
wine-store clerk	працівник винної крамниці
head sommelier	ГОЛОВНИЙ СОМЕЛЬЄ
celler map	льохова карта
fantasy name	фантазійне ім'я
flavor-deducing skills	навички розрізняння ароматів
tannin level	рівень дубильних речовин
smell and taste sensitivity	смакова та нюхова чутливості
somms	сомельє
pre-tasting ritual	переддегустаційні ритуали
deciphering the wines	розшифрування вина
wine wunderkind	винний вундеркінд
tasting notes	дегустаційні нотатки

vocabulary of descriptors	описовий словник
professional tasters	професійні дегустатори
trails	слідкування
"HWC" ("handle with care")	ПО («поводитися обережно»)
"SOE" ("sense of entitlement")	ПЗ («пуп землі»)
cork blocks	коркові перешкоди
female sommelier	жінка- сомельє
wine region	регіон вина
wine style	стиль вина
"honeymoon effect"	«ефект медового місяця»
sommeliers' station	стійка сомельє
retro-nasal olfaction	ретро-носовий нюх

Сорти винограду

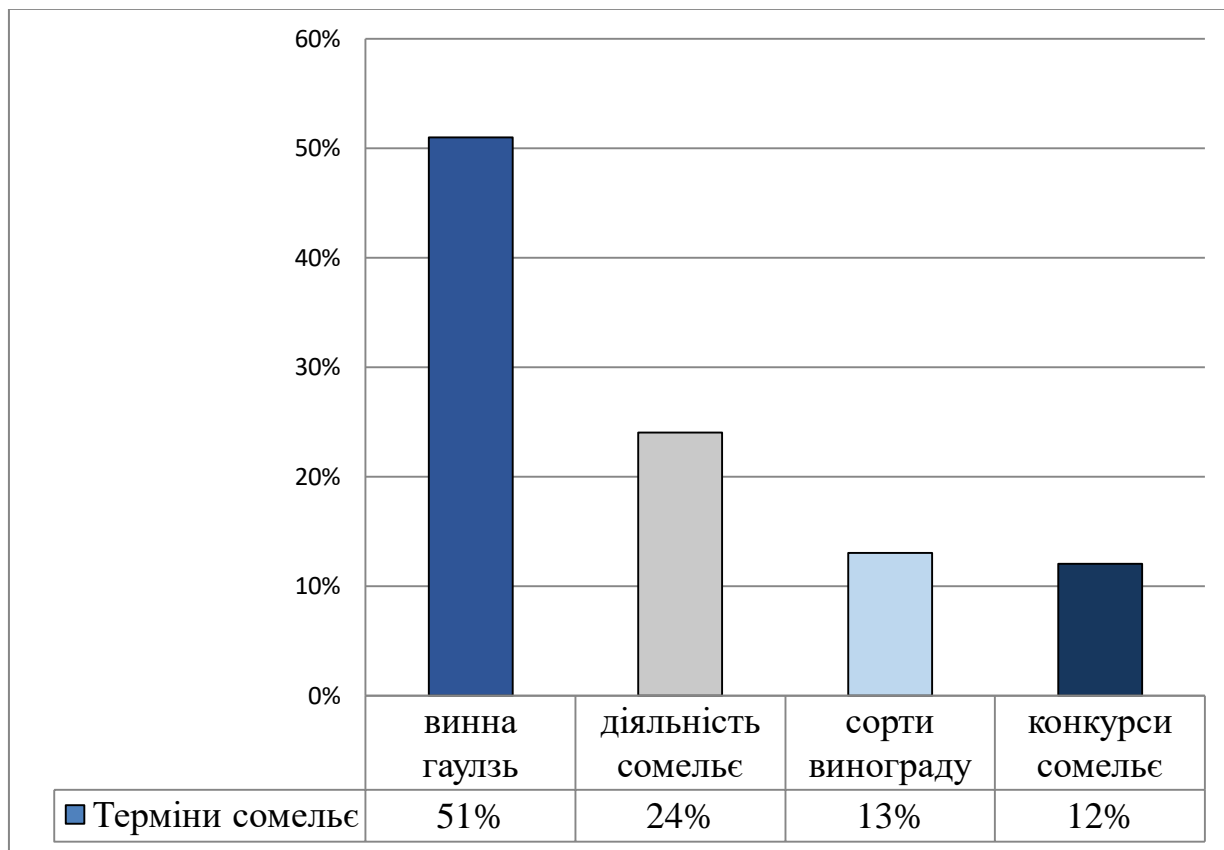
Pinot Gris	Піно Грі
Fiano	Фіано
Aglianico	Агліанко
Tempranillo	Темпранільйо
Sauvignon Blanc	Савіньйон Блан
Ceritas	Серітас
Fiano	Фіано

Malbec	Мальбек
Amarone	Амароне
Corvina	Корвіна
Corvinone	Ковіноне
Rondinella	Рондінелла
Semillon	Семіліон
Moscato	Москато
Merlot	Мерло
Pinot Noir	Піно Нуар
Pinot Gris	Піно Грі
Sangiovese	Санджовезе
Cabernet	Каберне
Rieslings	Рислінг
Chablis	Шаблі
Syra	Сіра
Madeira	Мадейри
Meursault	Мерсо
Cabernet Franc	Каберне Фран
Rioja	Ріоха
Jauma	Жауме
Rousseau	Руссо
Tempranillo	Темпранільйо
Chardonnay	Шардоне

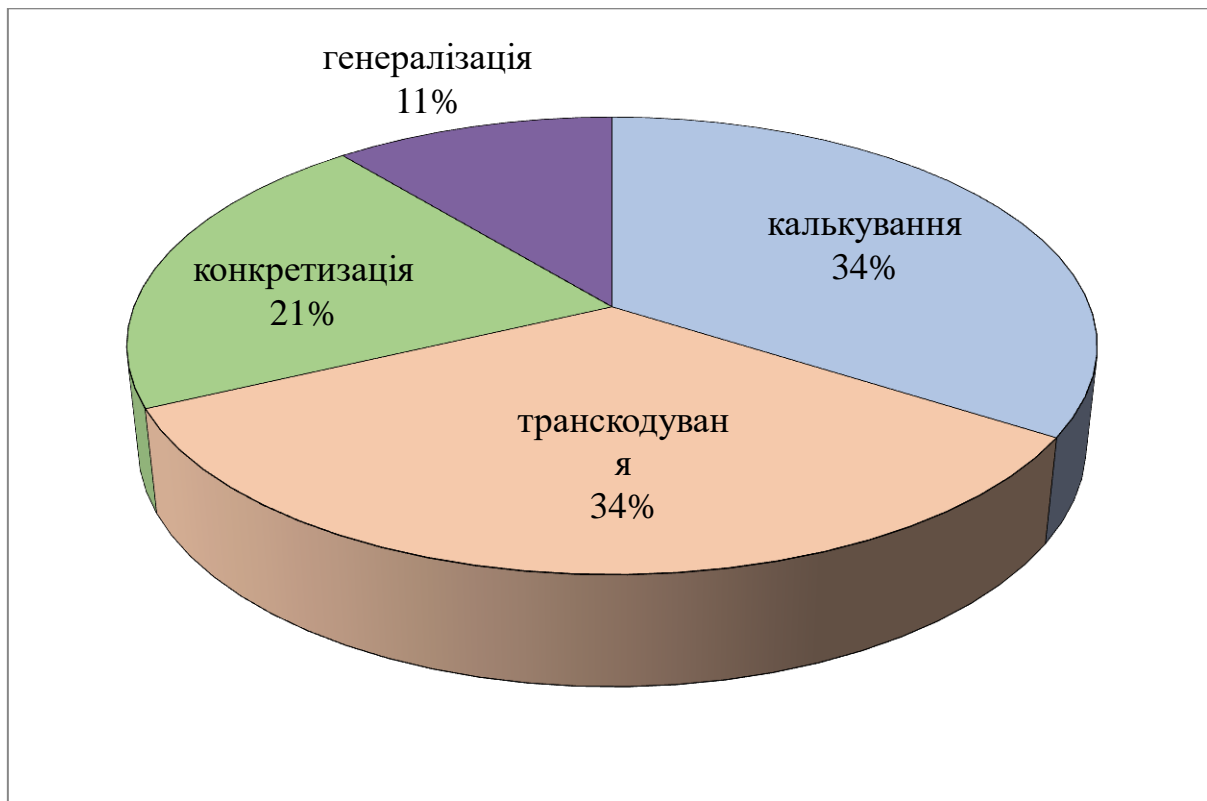
Zinfandel	Зинфанделю
Aglianico	Агліаноко
Pinot Grigio	Піно Гріджіо
Bordaux	Бордо
Nebbiolo	Неббіоло
Chenin Blanc	Шенін Блан
Shiraz	Шираз
Конкурси сомельє	
Court of master Sommeliers	Двір майстрів сомельє
Court	Двір
Major League tasting	Велика Ліга з дегустації
Court event	подія Двору
Guild of Sommeliers	Гільдія сомельє
Master of Wine	Майстер вина
guidelines “Demeanor of the Professional Sommelier”	посібник «Поведінка професійного сомельє»
Court Diploma	Диплом Двору
Court exam	Іспит двору
Master Sommelier Exam	Іспит на звання Майстра Сомельє
Advanced Sommelier Exam	Іспит на Просунутого сомельє
Court’s guidelines	довідник Двору

blind testing course	курс дегустації наосліп
the Court's tasting terminology	дегустаційна термінологія Двору
deductive tasting method	дедуктивний метод дегустації
TopSomm	Топ-сомельє
TopNewSom	Новий топ-сомельє
Best Young Sommelier	Найкращий молодий сомельє
Best Sommelier in America	Найкращий сомельє Америки
service section	завдання з обслуговування
theory section	теоретична частина
blind testing	дегустація наосліп
Court's grid	сітка
the Court's code of conduct	кодексу поведінки Двору
sight	оглядання
nose	нюхання
palate	смакове сприйняття
Master Sommeliers	Майстер сомельє
World`s Best Sommelier	Найкращий сомельє світу
blind testing	дегустація наосліп
the Court's Certified Sommelier Exam	іспиту Двору на сертифікат сомельє
the Court service guide	довідники з обслуговування Двору
vocabulary of descriptors	описовий словник

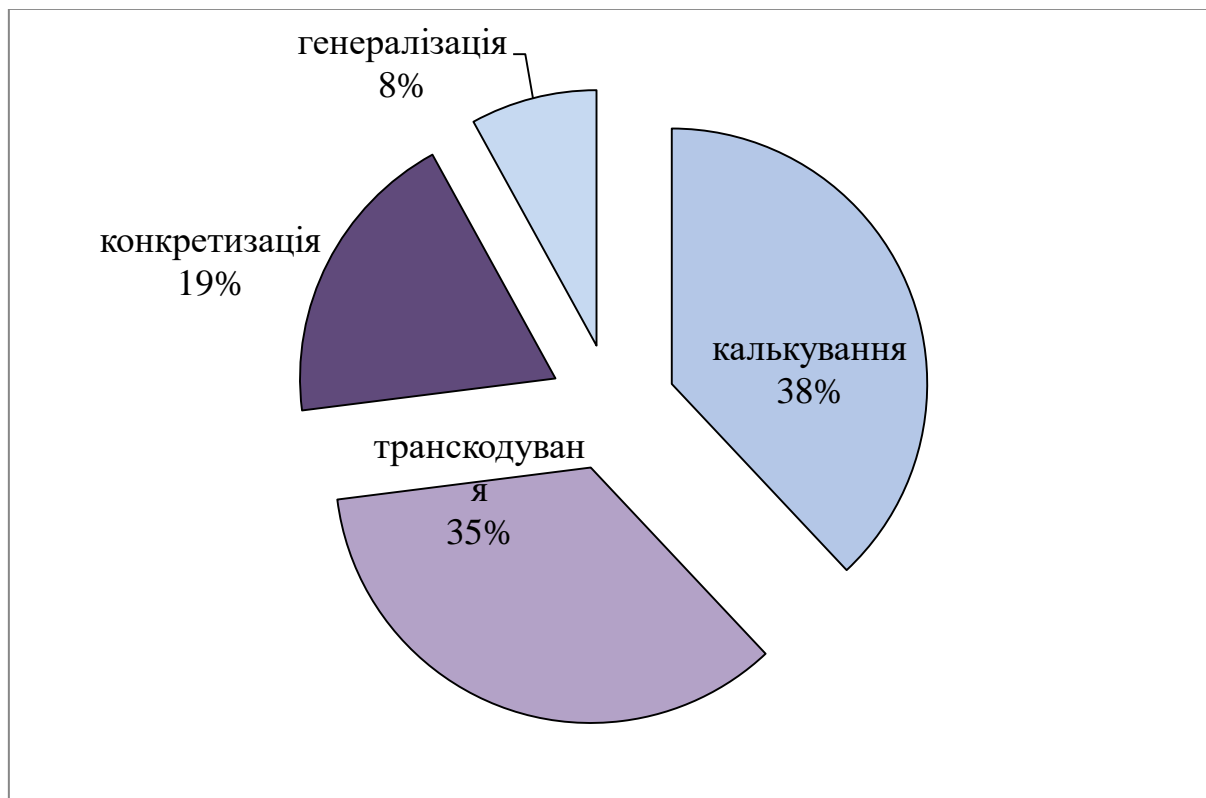
**Класифікація термінології сомельє у романі Б'янки Боскер
«Схиблені на вині. Мандрівка у вишуканий світ сомельє»**

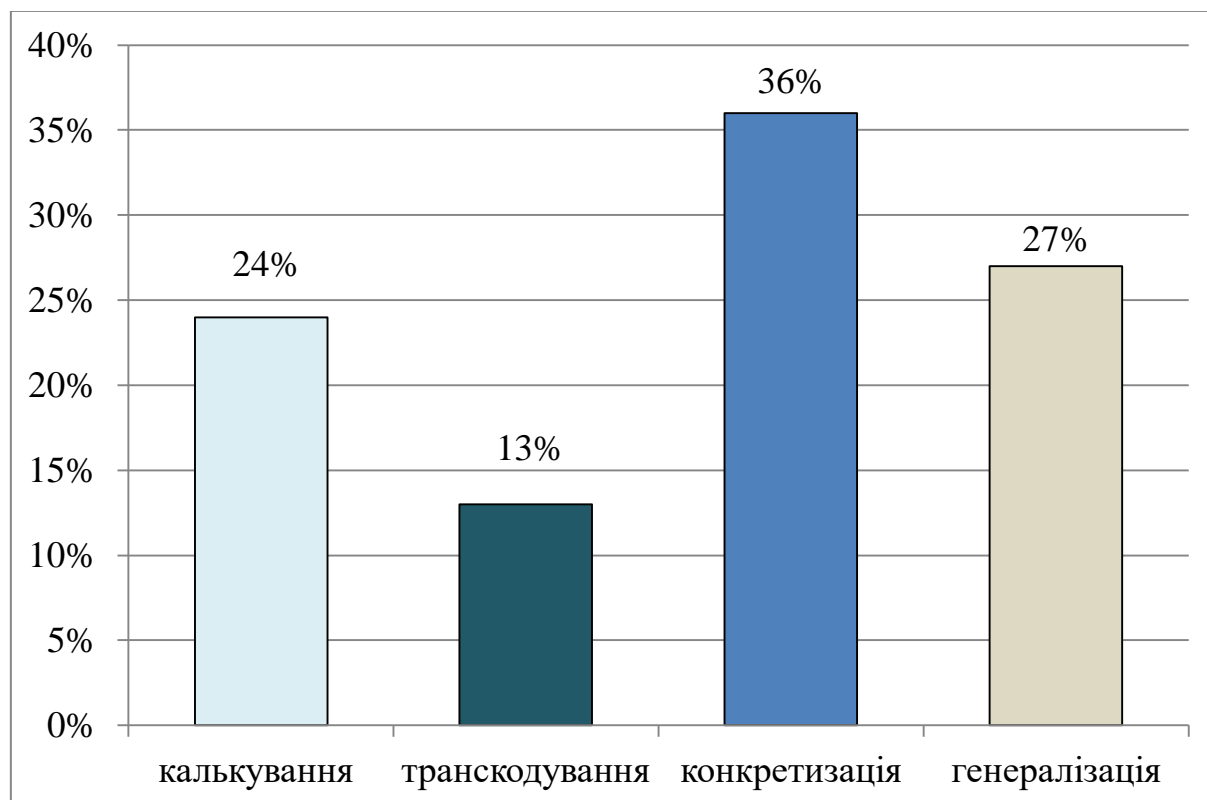
Способи відтворення термінів сомельє українською мовою

**Способи відтворення термінів сомельє у винній галузі
українською мовою**

**Способи відтворення термінів сомельє українською мовою
пов'язаних з професійною діяльністю**

**Способи відтворення термінів сомельє українською мовою
пов'язаних з конкурсами сомельє**

